ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой

ҮНЭН

КП(б)-гэй ОБЛАСТНОЙ БА ГОРОДСКОЙ КОМИТЕДҮҮДЭЙ, БУРЯТ-МОНГОЛОЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ОРГАН.

154 (Е083) | 1950 оной августын 1, вторник | Сэн 20 мүнгэн

Парти ба правительствын түүхэтэ тогтоолые олониитэдэ үргэнөөр ойлгуулха

«1950 ондо ургаса хуряалгые ба хүдөө ажахын продуктнуудай бэлэдхэлые үнгэргэхэ тухай» СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба ВКП(б)-гэй ЦК-гэй тогтоол гараhаар hара хахадhаа үлүүлжэ байна. Энэ турша соо манай республикын партийна, комсомольско организацинууд, советскэ ба хүдөө ажахын органууд энэ түүхэтэ тогтоолые хүдөөгэй ниитэ зондо ойлгуулха талаар ба ойлгуулhанайгаа үндэhэн дээрэ ургаса хуряалгада ба хүдөө ажахын продуктнуудые гүрэндөө тушаалгада hайнаар бэлэдхэхэ хэрэгтэ хүдөөгэй ниитэ зониие элсүүлхэ талаар ябабшэ хүдэлмэри хээ. Энээнэй ашаар хэдэ хэдэн аймагууд (Байкало-Кударын, Бичурын, Прибайкальска ба бусад) ургаса хуряалгада ба гүрэндөө таряа тушаалгада hайнаар бэлдээд, мүнөө адуу малдаа тэжээлэй бата бэхи база амжалтатайгаар байгуулжа байна.

«Мүнөө үедэ СССР-эй хүдөө ажахын Министерствын, СССР-эй тарилгын ажахын Министерствын, СССР-эй совхозуудай Министерствын, бэлэдхэлнүүдэй Министерствын, партийна, советскэ, хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй органуудай, колхозуудай, МТС-үүдэй ба совхозуудай шухалын шухала зорилгонь хадаа тарилгын хойноhоо хуряаhа хэхэ хэмжээ-ябуулгануудые бэелүүлгэ ба хүдөө ажахын бүхы культурануудай үндэр ургаса ургуулга, үбhэ хуряалгые эмхидхэжэ үнгэрэлгэ ба ниитын малда хүсэд хүрэхэ хэмжээнэй тэжээл суглуулга, колхозуудай, МТС-үүдэй ба совхозуудай бүхы техникэ хэрэгсэлнүүдые хуряалгын хүдэлмэринүүдтэ саг болзор соонь бэлэдхэлгэ, ургаса хуряалгые хохидуулангүйгөөр, амжалтатайгаар үнгэрэлгэ ба хүдөө ажахын продуктнуудые бэлэдхэхэ түсэбые дүүргэлгэ болоно гэжэ СССР-эй Министрнүүдэй Совет ба ВКП(б)-гэй ЦК тоолоно»,—гээд парти ба правительствын түүхэтэ тогтоол онсолон заагдана.

Гэбэшье, зарим аймагуудай партийна, советскэ организацинууд ВКП(б)-гэй ЦК-гэй болон СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй табиhан эдэ зорилгонуудые, ВКП(б)-гэй Обкомой II пленумэй тогтоолые хангалтагүйгөөр дүүргэнэ. Тэдээнэй тоодо Сэлэнгын, Зэдын, Кяхтын, Ториин ба бусад аймагууд ороно. Жэшээлхэдэ, Ториин аймагые абажа үзэе. Тус аймаг ажахын-политическэ бүхы хэмжээнүүдаар хамагай hүүлдэ шухуу шэргүүлдэжэ ябана. Үбhэ хуряалгаар тус аймаг хойноhоо 4-дэхи hуури эзэлнэ. Июлиин 20-ной байдалаар Ториин аймаг пар хахалгые оройдоо 81,8 процент дүүргээ, тус аймагай МТС-үүд үбhэ сабшаха түсэбөө 2-hоо 3 процент хүрэтэр дүүргээ, жатка, морин хадуулка ба комбайнуудые удаашаар заhажа байха юм.

Үбhэ хуряалгада ба ургаса хуряалгын бэлэдхэлдэ торинхидай хойнотоо гээгдэhэнэй шалтагаанууднь юун бэ?

Эндэхи колхозууд ба МТС-үүдэй хүдэлмэридэ байгаа эмхидхэлэй-техническэ талаар ехэнүүд дутагдалнуудай хажуугаар, политическэ, ойлгууламжын хүдэлмэриин эндэ огто мартагдаад байhан шэнээр торинхидай болошогүй муу хүдэлмэриин гол шалтагаан байха юм.

Хөөрэлдөө, лекци, элидхэл болбол миин лэ хооhон ярилдаа, ашалдаан бэшэ, харин парти, правительствын политикые, манай ороной уласхоорондын ба дотоодын байдалые олониитэдэ гүнзэгыгөөр ойлгуулха, тэдэнэй политическэ мэдэрэлые, ажалай эдэбхи ба хэшээлые дээшэлүүлхэ гэhэн зорилготой юм. Большевистскэ агитаторай үнэн ба дүлэтэ үгэнүүд саг соогоо, сэсэн мэргэнээр хэлэгдээд байгаа hаа, эмхидхэхы ба зоригжуулхы айхабтар ехэ хүсэтэй байдаг. Эгээл тиимэhээ манай парти болбол ниитэ зоной дунда политическэ, агитационно хүдэлмэриие таhалгаряагүйгөөр, урдаа байhан уг зорилгонуудые шиидхэлгэдэ шэглүүлэн ябуулхые партийна организацинуудhаа хододоо эридэг байна.

«1950 ондо ургаса хуряалгые ба хүдөө ажахын продуктнуудай бэлэдхэлые үнгэргэхэ тухай» СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба ВКП(б)-гэй Центральна Комитедэй тогтоол болбол үндэр баян ургасые саг соонь хуряажа абаха, гүрэнэйнгөө урдахи түрүүшын уялгануудые нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхэ талаар бүхы партийна ба общественнэ организацинуудай, гүрэнэй органуудай, хүдөө ажахын бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй хэхэ ажал хүдэлмэриин дайшалхы программа мүн. Тиимэhээ энэ документые хүн зондоо гүнзэгыгөөр ойлгуулха, тэдээниие тус программаар зэбсэглэхэ гээшэ партийна организацинуудай шухалын шухала зорилго мүн. Парти ба правительствын энэ түүхэтэ тогтоолые сээжэ зүрхэндөө гүнзэгыгөөр хадаhан, тэрээн соохи сэсэн мэргэн заабаринуудаар зэбсэгжэhэн колхознигууд ба МТС-үүдэй хүдэлмэрилэгшэд болбол хуряалгада жэшээтэ hайнаар бэлэдхэхын түлөө, монсогоршье ороохо гээлтэгүйгөөр ургасаа хуряажа абахын түлөө улам эршэтэйгээр, улам хэшээл зоригтойгоор ажаллаха байна.

Таряа хуряалга эхилтэр багахан болзор үлөө. Энэ үе соо таряа хуряалга ба бэлэдхэл тухай парти, правительствын тогтоолой эрилтэнүүдые олониитэдэ бүри гүнзэгыгөөр ойлгуулха, тэрээнэй үндэhэн дээрэ хуряалгадаа hайнаар бэлэдхэхэ ба үнгэргэхэ хэрэгтэ тэдээниие зоригжуулха шухала.

Комбайн машинануудай заhабариие hайнаар үнгэргэхэ, ажалай эмхидхэлые зүбөөр табиха, хуряалга дээрэ ороохо гээхэ ябадалтай тэмсэхэ, гүрэнэйнгөө урдахи түрүүшын нангин уялгые—таряа тушаалгые саг соонь дүүргэхэ асуудалнуудта колхозингуудай ба МТС-үүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй анхаралые хандуулха шухала.

Үнгэрөөшэ хабарай тарилгын үедэ эрхим шанар туйлалгын бригаданууд бии болоо hэн. Мүн Селендумын МТС-эй суута тракторист-комбайнер Михаил Ковалевскиин ба бусадай үүсхэлээр часай графигаар ажаллаха ябадал үүсхэгдэhэн байгаа. Эдэ үүсхэлнүүд хадаа хүдөө ажахын хүдэлмэриин шанарые hайжаруулха, түргэдхэхэ ба горючи алмаха талаар ехэ аша туhатай байгаа. Тэдээнэй ажалай дүй дүршэлые ниитэ зоной дунда тарааха, энэ дүй дүршэлые саашадань дэлгэрүүлхын түлөө оролдохо гээшэ хүдөөгэй агитаторнуудай, бүхы парторганизацинуудай шухала зорилго мүн.

Дээрэ дурсагдагша асуудалнууд тушаа агитационно хүдэлмэри ябуулжа байхадаа политическэ хүдэлмэриин бүхы формонуудые: хөөрэлдөө, лекци, элидхэл, газетэ уншалга, радио шагналга, ханын газетэ, «Дайшалхы хуудаhан», «Молни», фотомонтаж, выставкэ, показателиин ба хүндэлэлэй досканууд, суглаан, зүблөөн, социалистическэ мүрысөөн, уранhайханай самодеятельность, кино гэхэ мэтын аргануудые бүримүhэн хэрэглэхэ шухала.

Политическэ эдэ хэмжээ-ябуулгануудые бэелүүлхэдээ партийна ба советскэ эдэбхитэдые, хүдөөгэй интеллигенциие, колхозой түрүүшүүлые олоорынь хабаадуулха шухала.

Таряа хуряалга ба тушаалгада жэшээтэ hайнаар бэлэдхэхэ, эдэ хүдэлмэринүүдые саг соонь үнгэргэхэ хэрэгтэ бүхы политическэ, ойлгууламжынгаа хүдэлмэриие зорюулая!

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Улан-Удэ станциин депою — Советскэ Союзай түмэрзамайхидhаа нүхэр Сталинда эльгээгдэхэ бэшэг соо абаhан уялгануудые зүбшэн хэлсэлгын митинг боложо байна. Трибуна дээрэ солото машинист С. С. Калинин үгэ хэлэжэ байна.

М. Миневэй фото.

* * *

Түмэрзамайхидай Сталинска Үдэрые Москвада hайндэрлэлгэ

Түмэрзамайхидай Сталинска Үдэрые Москвада үргэнөөр тэмдэглэбэ.

Энэ үдэртэ транспортын бүхы участогууд дээгүүр түмэрзамайхидай суглаанууд боложо, тэндэ нүхэр И. В. Сталинда эльгээhэн бэшэг соогоо абаhан уялгануудай дүүргэлтын дүнгүүдые гаргаа.

Түмэрзамайхидтай Кремльдэ уулзахадаа нүхэр И. В. Сталинай түүхэтэ үгэ хэлэhэнэй 15 жэлэй ойтой энэ жэлдэ тудалдаhан өөhэдынгөө заншалта hайндэрые транспортын бүхы хүдэлмэрилэгшэдтэй адли Московско түмэрзамайхид политическэ ба ажалай тон ехэ хүгжэлтын оршон байдалда угтаа.

1950 оной 2-дохи кварталда түмэр замуудта ашаа тээлгын ниитэ түсэб үлүүлэн дүүргэгдэhэн ба тэрэнь үнгэрhэн жэлэй энэ үетэй жэшэбэл 13 процентээр дээшэлүүлэгдэhэн байна гэhэн СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Центральна Статистическэ Управлениин мэдээсэлые транспортын хүдэлмэрилэгшэд hайшаан угтаба.

Столицын түмэрзамайхид болбол дайнай hүүлэй сталинска табанжэлэй түсэбые уридшалан дүүргэхын түлөө тэмсэлдэ hайшаалтай амжалтануудые туйлаа. 1950 оной 2-дохи квартал соо түмэрзамайхидай Бүхэсоюзна социалистическэ мүрысөөндэ илагшадай тоодо Московско түмэр замай территори дээрэ байhан 20 гаран замай отделенинүүд, станцинууд, депонууд, заводууд ба бусад предприятинууд дамжуулгын Улаан тугуудые ба мүнгэн шангуудые абаhан байна.

Мүрысөөндэ илагшадай түрүү зэргэдэ Московско «Машиностроитель» завод, Ярославска түмэр замай Москва-пассажирска станциин вагонно участок, Кагановичын нэрэмжэтэ Московско метрополитен болон бусад оролсоно.

Московско узелай хэдэн мянган түмэрзамайхид Стокгольмско Уряа доро гараа табиба. Мүнөө тэдэнэр эб найрамдалай стахановска вахтада жагсажа, өөhэдынгөө шэн габьяата ажалаар Эхэ ороноо улам бэхижүүлхэ хэрэгтэ туhална.

hайндэртэ Горькиин нэрэмжэтэ культурын ба амаралтын паркда, «Сокольники», Сталинай нэрэмжэтэ Измайловска паркда, Улаан Армиин Центральна Байшангай паркда олон мянган ажалшадай хабаадалгатай найр наадан болоо. Горькиин нэрэмжэтэ паркын ногоон театр соо түмэрзамайхидай Сталинска Үдэртэ зорюулагдаhан баярай заседани болобо. Энэ паркын территори дээрэ транспортын түрүү хүнүүдэй портредүүдые харуулhан галлерей нээгдэhэн байна.

(ТАСС).

* * *

Түмэрзамайхидай Үдэрэй баярай заседани

Июлиин 29-нэй үдэшын 8 часта, Улан-Удын Ленинэй орденто ПВЗ-гэй культурын ордон соо түмэрзамайхидай Бүхэсоюзна Үдэртэ зорюулагдаhан городой партийна, советскэ ба ниитын организацинуудай баярай заседани болобо.

Баярай заседаниие ВКП(б)-гэй Улан-Удын Горкомой ба городой ажалшадай депутадуудай Соведэй зүгhөө нүхэр Логушкин нээгээ.

Заседаниин президиумдэ городой партийна ба советскэ организацинуудай түлөөлэгшэд, Ленинэй орденто ПВЗ-гэй, түмэрзамай Улан-Удын отделениин стахановецууд hунгагдаа. СССР-эй Верховно Соведэй депутат олонстаночник нүхэр Е. Г. Курочкинай дурадхалаар нэрьемэ альгаташалганууд доро баярай заседаниин хүндэтэ Президиумдэ ВКП(б)-гэй Центральна Комитедэй Политбюрогой гэшүүд агууехэ багша И. В. Сталин түрүүтэйгээр hунгагдаа.

Ленинэй орденто паровозо-вагонно заводой начальник тягиин III рангын генерал-директор нүхэр Парамонов «Түмэр замай транспортын Сталинска Үдэрэй 15-дахи жэлэй ой» тухай элидхэл хэлээ.

Элидхэлэй hүүлээр ВКП(б)-гэй Обкомой ба БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй зүгhөө нүхэр Рогов баярай үгэ хэлэhэн байна.

hүүлээрнь, баярай заседанида хабаадагшад түмэрзамайхидай нүхэр—агууехэ вождь И. В. Сталинда амаршалгын телеграмма баярай оршон байдалда батала н абаа.

* * *

Гоё hайханаар шэмэглэгдэhэн клуб соо Улан-Удэ станциин түмэрзамайхид баярай суглаанда суглараба. Эндэ «түмэр замай Сталинска Үдэрэй 15-дахи жэлэй ой» тухай политотделэй начальник нүхэр Андреевэй элидхэлые сугларагшад шагнаа.

Элидхэлэй hүүлээр арадуудай агууехэ вождь нүхэр Сталинда эльгээхэ амаршалгын телеграммын текстые баталан абаа.

* * *

Түмэрзамайхидай сталинска hайндэрэй хүндэлэлдэ стахановска вахтада жагсаhан түрүү хүнүүд ажалай гайхамшагта ехэ амжалтануудые энэ үдэртэ туйлаба. Улан-Удын урда участогай поездной диспетчер нүхэр Гафитулин гэгшэ энэ үдэртэ халаанайнгаа даалгабариие 170 процент дүүргэhэн ба ашаа тээлгые 3 дахин хурдадхаhан байна.

Наушки станциин дежурна нүхэр Грабовский гэгшэ яаралтай составта ашаа тээлгын нормые нэгэ дахин түргэдхэhэн байха юм. Машинист нүхэр Ревякин гэгшэ абажа ябаhан составаа 20 минутаар урид Галуута-Нуурай станци асарба. Тэрээниие hэлгэhэн машинист нүхэр Будаев энэ составые hаадгүйгөөр ябуулжа шадаhан байна.

Республикын түмэрзамайхид шэн зоригто ажалаараа ба зол жаргалта ажабайдалаараа омогорхон Сталинска Үдэрөө хүхюу баяртайгаар hайндэрлэбэ.

ТАРЯА ХУРЯАЛГЫН ЭХИЛТЭР ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭЛГЫЕ ДҮҮРГЭХЭ

УЛААН ТУГТА БРИГАДА

Кировэй нэрэмжэтэ колхозой (Яруна) тарянажалай бригадын бригадир Ринчин Лыктыпов арбаад жэлдэ таhалгаряагүй бригадираар хүдэлмэрилжэ, ажалай эмхидхэлэй ба хүтэлбэриин талаар нилээд дүршэлтэй болонхой. Нүхэр Лыктыпов хадаа ажахын кампанинуудые саг болзор соонь дүүргэхын түлөө бүхы хүсэ шадабаряа элсүүлжэ, бригадынгаа гэшүүдтэй хамта хододоо ажалай hайн амжалтануудые туйладаг байна.

Мүнөө малай тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэринүүдэй эхилхэдэ нүхэр Лыктыповэй бригадынхид колхозойнгоо бусад бригаданууд ба фермэнүүдые социалистическэ мүрысөөндэ уряалан, үбhэ хуряалгые богони болзор соо үнгэргэхын түлөө түрүүшын үдэрhөө эршэмтэйгээр тэмсэжэ эхилээ hэн. Тус бригадынхид мүрысөөтэ ажалайнгаа ашаар мүнөө hайн амжалта туйланхай. Үбhэ хуряалгаар энэ бригада колхоз дотороо түрүү hуури эзэлжэ, колхозой правлениин ба партийна организациин дамжуулгын Улаан Тугые мүнөө бүхөөр барижа ябана.

Ц. Цыренжабон.

Харюусалгагүй хүтэлбэриин үрэ

Ниитын ашаг шэмэтэ малажалые хүгжөөхэ хэрэгтэ тэжээлэй бата бэхи база байгуулгын угаа ехэ удхашанартай байhаниие ВКП(б)-гэй Обкомой хоёрдохи пленум онсо тэмдэглэhэн байна. Тиимэhээ адуу малдаа бардам хүрэхэ үбhэ тэжээл бэлэдхэл хадаа колхоз бүхэнэй шухалын шухала зорилго мүн болоно.

Гэбэшье, Мухаршэбэрэй аймагай Сутайн сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд (правлениинь түрүүлэгшэ Д. Цыбенов) тэжээл бэлэдхэлдэ анхаралаа багаар хандуулна. Тэжээл бэлэдхэлэй ажахын-политическэ зорилгые эндэхи хүтэлбэрилэгшэд гүйсэд ойлгоогүй байна. Энэ колхозой хүтэлбэрилэгшэдэй оhол хүтэлбэриин эсэстэ үбhэ хуряалга тон хангалтагүй ябажа байна. Үбhэ сабшалгада элсүүлэгдэhэн 6 сенокосилкануудайнь заримань хүдэлхэдөө хүдэлжэ, үгыдөө үгы байдаг юм. Гадна, үбhэ хуряалгын иимэ халуун хүдэлмэриин үедэ ажал хэжэ шадаха зарим колхознигууд гэртээ хэбтэжэ байhаар.

Тэрэшэлэн колхозой хүтэлбэрилэгшэд «мориднай хаанашье хүрэнэгүй» гэжэ хэлэдэг. Теэд хүтэлбэрилэгшэд өөhэдөө туд бүриин 1—2 моридые эзэлээд, унажа байhан тухайгаа дурдадаггүй байха юм. Тиихэдэ, бии үгы hайн сабшалангыень «Победитель» колхозой моридой hүни бүри туйбажа байбашье, эндэхи хүтэлбэрилэгшэд hанаа амархан hуудаг.

Таряа хуряалгын эхилтэр богонихон саг үлэбэ. Тиимэhээ мүнөө бүхы хүсэеэ тэжээл бэлэдхэлгэдэ дүүрэн элсүүлхэ шухала.

А. Санкиров.

Ажалшадай воскресник

Тэжээл бэлэдхэлэй хүдэлмэридэ туhалхын зорилгоор Бичурын МТС-эй хүдэлмэрилэгшэд «Октябрьская революция» колхоздо воскреснигтэ гараhан байна. Энэ үдэр МТС-эй хүдэлмэрилэгшэд 13 гектар гараар сабшаhан байха юм.

Гадна, тус МТС-эй дирекци 64 хүдэлмэришэдые дурсагдагша колхоздо 4 үдэр соо хүдэлмэрилхөөр эльгээгээ hэн. Тэдэнэр энэ болзор соо 50 гектар сабшаад, тэндэhээ хуряагдаhан үбhые соможо үгэhэн байна.

Тэрэшэлэн, Окино-Ключевскэ сельсоведэй үүсхэлээр Рагозиной нэрэмжэтэ колхозой сабшалан дээрэ 120 хүнүүд гаража, 33 гектар сабшаhан, 38 гектарай үбhэ хуряаhан ба 360 центнер үбhэ сомоhон байха юм.

БАРДАМ ТЭЖЭЭЛЭЙ ТҮЛӨӨ ТЭМСЭНЭ

«Колхозно ниитын адуу малые үбhэ тэжээлээр хангаха хэмжээнүүд тухай» ВКП(б)-гэй Обкомой 2-дохи пленумэй тогтоолые хэрэг ажал дээрэ бэелүүлэн, Бичурын аймагай «Искра Ильича» колхозой колхознигууд тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэридэ хэзээ хэзээнэйхиhээ hайнаар бэлэдхэжэ, энэ кампаниие эмхитэй гуримтайгаар эхилhэн юм. Үбhэ хуряалгые таряа хуряалгын эхилтэр дүүргэжэ, колхозно ниитынгээ адуу малда бардам хүрэхэ үбhэ тэжээл бэлэдхэхын түлөө тус колхозойхид эршэмтэйгээр тэмсэжэ байна.

Июлиин 25-най мэдээгээр энэ колхозой үбhэ хуряалгын бригаданууд 400 шахуу гектар сабшалангаа хуряажа, 2 мянгаад центнер эрхим шанартай үбhэ сомонхой.

hаяхан колхозой комсомольско организациин секретарь нүхэр Корытовагай үүсхэлээр үбhэ хуряалга дээрэ воскресник эмхидхэгдэжэ, тэрээндэ комсомолецууд ба залуушуул, үбгэд ба хүгшэд олоороо хабаадалсаба. Воскреснигтэ хабаадагшад нэгэ үдэр соо 31 гектарай үбhэ хуряаhан ба 160 центнер үбhэ сомоhон байха юм. Энэ воскреснигтэ 68 наhатай үбгэд Марк Радионович, Полуянов гэгшэд ажалай эрхим жэшээ харуулаа.

Д. Хандажапов.

РСДРП-гэй II СЪЕЗД

1903 оной июлиин 17 (30)-да РСДРП-гэй II съезд хилын саана нээгдээ һэн. Энэ съезд дээрэ Российска социал-демократическа хүдэлмэришэнэй парти эмхидхэн байгуулагдаа юм.

Россида пролетариадай дайшалхы, революционно партиие заатагүй байгуулга хадаа тэрэ үеын дотоодын ба уласхоорондын оршон байдалаар баадхагдаһан байна. XX зуунжэлэй эхиндэ дэлхэйн революционно хүдэлөөнэй центрынь Росси хүдар урилһан юм. Имагтал Россида арадай агуухэ революци болохоор дүтэлжэ байгаа. Ородой пролетариадай шухалын шухала зорилгонь хадаа бүхы европейскэ ба азиатска реакциин гол түшэг тулгуури болгошо хаанта засагые унагаалга байһан юм. Энэ зорилгые бэелүүлгэ болбол ородой пролетариадые бүхы уласхоорондын революционно пролетариадай түрүү отряд болгохо байгаа. Иимэһээ Россин хүдэлмэришэн анги единэ, централизованно, революционно партитай байха ёһотой байба. «Иимэ партигүйгөөр, — гэжэ нүхэр И. В. Сталин хэлээ һэн, — империализмые унагааха тухай, пролетариадай диктатурые дайшалан абаха тухай һанахашье юмгүй байгаа».

II Интернационалай оппортунистическэ партинуудай орондо бодото революционно партинуудые эмхидхэн байгуулга хадаа империализмын үедэ буржуазин урдаһаа бүхы капиталистическэ оронуудай пролетариадай эрид шууд тэмсэлэй дүтэлжэ байхадань заатагүй шухала байгаа.

Ородой марксистнууд Ленин, Сталинай хүтэлбэри доро пролетариадай бодото революционно, шэнэ түхэлэй партиие эрэлхэг зоримгойгоор байгуулжа эхилээ һэн.

Тиимэ парти бии болохо съезд зарлагдахаһаа холо урид В. И. Ленин түйлай ехэ бэлэдхэлэй хүдэлмэри ябуулһан байгаа. Тэрэ хадаа Россида марксистска парти байгуулхын тула гайхамшагта сэсэн мэргэн түсэб үндэһэлэн зохёоһон ба дэбжүүлһэн байна. «Юу хэхэб?» гэжэ классическа зохёол соогоо В. И. Ленин марксистска ухаан бодолой түүхэдэ тон түрүүшынхеэ оппортунизмын идейнэ уг гарбалыень үндэһөөрнь элирүүлһэн, «экономизмда» эрид шууд сохилто үгэһэн ба марксистска партиин идеологическа үндэһэ һуурие зохёон табиһан байна. Ленинэй эмхидхэһэн «Искра» газетэ партиие байгуулха ленинскэ түсэбэй түлөө үргэн кампани дэлгэрүүлжэ, революционно социал-демокрадуудаар өөрыгөө тойруулһан «экономистнуудые» гол таһа бутасохиһон ба партиин II съездые зарлаха ябадал бэлэдхээ һэн. Ленинскэ «Искра» болбол партиин программын проектые мүн баһа бэлэдхэһэн байгаа. Энэ проектые хэлсэн зохёохо үедэ Плехановай эриӡ эсэргүүсэбэшье, партиин программа соо пролетариадай хүтэлбэрилхы үүргые тодоор бэшэгдэхые ба пролетариадай диктатура тухай пункт оруулхые Ленин түйлаһан юм.

Марксистска партиие байгуулгын ленинскэ түсэбые бэелүүлхын түлөө энэ үедэ Закавказьеда нүхэр И. В. Сталин түйлай ехэ хүдэлмэри ябуулаа һэн. Нүхэр Сталинай эсэшэ сусашагүй, эрэлхэг тэмсэлэй ашаар Закавказьедахи искровскэ организацинууд Россида марксистска парти байгуулхын түлөө тэмсэлдэнь Ленинэй найдамтай түшэг тулгууринь боложо үгэһэн байха юм.

«Экономистнууд» ба бусад оппортунистическэ бүлэгүүд хяа бута сохигдожо, социал-демократическа организацинуудай дунда искровскэ шэглэл илаһан байгаа. Энэнь 1903 оной зун партиин II съезд зарлаха арга боломжо олгоо һэн.

II съездын состав нэгэ түрэлэй бэшэ байба. Ленинэй тала баригшад гү, али хатуу искровецүүд 24 голостой байһан ба тогтууригүй искровецүүд Мартов түрүүтэй 9 голостой байба. «Искрэдэ» сэхэ эсэргүүсэгшэд 8 голостой байгаа (3 «экономистнар» ба 5 бундовецууд). «Искра» ба тэрээние эсэргүүсэгшэд хоёрой хоорондо гуйбалзагшад 10 голостой байба. Искровецүүдэй хоорондоо хахара буугаад орхибол, «Искрын» дайсад булижа болохо байгаа. Съезд дээрэ хэды шэнээн орёо ба хүшэр хүндэ ушарбайдалай байбашье, тэндэ «Искрын» илалтые Ленин түйлажа шадаа һэн. Съездын гол зорилго, «Искрээр» хэлсэн зохёогдоһон принципиальна ба эмхидхэлэй үндэһэ һуури дээрэ партиие байгуулга бүрин дүүргэгдэһэн байгаа.

Съездын шухалын шухала хэрэгынь хадаа партиин программые абалга байба. Хэдэ хэдэн шухала программна асуудалнуудаар оппортунистнууд болбол съездын революционно талатай зүбшөөрэлдэхэгүй байһан юм. Эгээн түрүүндэ, тэдэнэр хадаа программа соо пролетариадай диктатура тухай пункт оруулалгада эрид эсэргүүсээ һэн.

Баруун Европын социал-демократическа партинуудай программа соо пролетариадай диктатура тухай пункт үгы гэһэн баримтаар тэдэнэр өөһэдынгөө эрилтые үндэһэлбэ. Имагтал пролетариат орон соохи бүхы хүн зоной ехэнхи хубинь боложо шадаал һаа, пролетариадай диктатура бии болгогдожо болохо юм гэжэ съезд дээрэ Иуда Троцкий мэдүүлээ һэн. Пролетариадай диктатура тухай пунктда оппортунистнууд юундэ эсэргүүсээб гэхэдэ, өөһэдөө хүдэлмэришэн ангиин дайсад байһан туладаа буржуазие дараха дурагүй байба.

Хүдэлмэришэн анги ба таряашанай хоорондо бата бэхи союз байгуулхагүй гэһэн һэдэлгэтэй оппортунистнууд болбол партиин программа соо таряашанай асуудалаар эрилтэ оруулха ябадалда эрид эсэргүүсээ һэн. Бундовецууд ба польско социал-демокрадууд болбол нацануудай бэеэ тодорхойлхо эрхэдэ эсэргүү байба. Бундовецууд ба польско социал-демокрадууд болбол пролетарска интернационализмын принципэй ба национальна дарлалтада эсэргүү тэмсэлэй дайсад байба.

Искровскэ олонхидто түшэглэжэ, эдэ бүхы арсалтануудта Ленин болбол бусалтагүй шанга сохилто үгэһэн байна.

Съезд хадаа «Искрын» дурадхаһан программые абаа һэн.

Программые абаад, партиин идейнэ нэгэдэлгэдэ үндэһэ һууринуудые байгуулааӡ байхадаа, съезд болбол парти доторхи кустарничествода ба кружковщинодо, эмхидхэлэй талаар бутаранги байдалда, хатуу жаяг заршамгүй ябадалда эсэс табихын тулада мүн партиин устав абаха ёһотой байба.

Партиин устав тухай, илангаяа уставай нэгэдэхи параграф зүбшэн хэлсэлгэдэ — партиин гэшүүн байха тухай асуудалаар хурса арсалдаанууд гараһан байгаа.

Съездын бүхы оппортунистическэ хубяар дэмжэгдэһэн Мартов болбол бата бэхи ба дайшалхы, тодо һонороор эмхидхэгдэһэн партиин орондо зүһэн бүриин ба һэбхи задагай, гэшүүдынь өөһэдыгөө партида оруулжа шадаха ба партиин жаяг заршамда мэдэлээ үгэдэггүй партитай байхые оролдоһон байна. Иимэһээ уставай нэгэдэхи параграфаар Мартовай формулировка болбол партиин гэшүүн байхын тула партиин организацинуудай али нэгэндэнь гэшүүн байншьегүй байжа болохо юм гэжэ тоолоод, партиин организацинуудай али нэгэндэ хабаадалсалгыень партида гэшүүн бололгын услови болоно гэжэ тоодоггүй байба. Мартовецууд партиин үүдые тогтууригүй, пролетарскабэшэ этэгээдүүдтэ үргэнөөр нээһэн байна. Мартовай хэлээшээр стачечник бүхэн өөрыгөө партида оруулжа шадаха болоно.

Ленинэй формулировка хадаа хэн партиин программые мэдэрэн зүбшөөнэб, партиие материальна талаар дэмжэнэб, партиин эмхинүүдэй али нэгэндэнь гэшүүн болон ороноб, тэрэ бүхэн партиин гэшүүн байжа шадаха байна гэжэ хэлэдэг байгаа. Парти хадаа эмхитэй отряд гээшэ, тэрээнэй гэшүүд партиин организацинуудай али нэгэндэнь гэшүүн боложо байха уялгатай, тиимэ болохолоороо, партиин шиидхэбэринүүдтэ мэдэлээ үгэдэг байха ушартай гэжэ Ленин заадаг байгаа. Ленинскэ формулировка болбол хүдэлмэришэн ангиин хэрэгтэ үнэн сэхэ хүнүүдые партида абалгада шэлүүлэгдэһэн байна. Съездын бүхы оппортунистическэ хубида тогтууригүй искровецүүдэй ниилэһэнһээ, съезд болбол арсаһан 22 голос ба һаналаа үгөөгүй нэгэнэй байһаар байтар олонхиин 28 голосоор уставай нэгэдэхи параграфые Мартовай формулировкоор абаһан байгаа.

Уставай нэгэдэхи параграфаар абтаһан мартовска формулировка удаадахи, III съезд дээрэ ленинскэ формулировкоор һэлгэгдээ һэн.

Уставай нэгэдэхи параграф тушаа искровецүүдэй хахара бууһанай һүүлээр, партиин хүтэлбэрилхы эмхи зургаануудые һунгалгын үедэ съезд дээрэхи тэмсэл бүришье хурсадаа һэн. Энэ һунгалтануудай үедэ съездһээ бундовецууд ба хоёр «экономистнуудай» гаража ошоһоной эсэстэ хүсэнүүдэй хэмжээ ленинецүүдэй түһада хубилһан байгаа. Партиин уставтай дашарамдуулан, съезд хадаа Бунд тушаа хэлсэхэ болоһон байгаа. Бунд хадаа тэрээние Россидахи еврейскэ хүдэлмэришэдэй гансал түлөөлэгшэ гээшэ гэжэ мэдэрхые эриһэн байна. Энэ эрилтыень съезд арсаһан байгаа. Тиин тэдэнэй энэ эрилтые хангаха болоо һаа, партийна организацинууд дотор хүдэлмэришэдые национальна тэмдэгээрнь хубааха, хүдэлмэришэн ангиин единэ, ангиин территориальна организацинуудһаа арсаха гэһэн удхатай байгаа. Съезд хадаа бундовска организационно национализмые буруушаан зайлуулһан байна. Тиихэдэнь бундовецууд съездһээ гаража ошобо.

Съезд болбол «экономистнуудай» хилын саанахи союзые партиин хилын саана байгаа түлөөлэгшэ болгон мэдэрхэһээ арсаба. Тиихэдэнь хоёр «экономистнууд» съездһээ гаража ошоо.

Партиин хүтэлбэрилхы эмхи зургаануудта өөһэдынгөө тала баригшадые түлхин оруулха гэһэн мартовецуудай һэдэлгэнүүд буруу һүрэбэ. Партиин Центральна Комитедтэ Ленинэй тала баригшад һунгагдаа һэн. «Искра» газетын редакциие хуушан составаарнь баталха гэжэ Мартовай баадхан дурадхаһые съезд арсаба. Ленинэй дурадхалаар «Искрын» редакци Ленин, Плеханов ба Мартов гэһэн составтайгаар һунгагдаа. Тиихэлээрнь «Искрын» редакцида орохоһоо арсаһан тухайдаа Мартов мэдүүлбэ.

Иимэ ушарһаа, партиин центральна эмхи зургаанууд тухай асуудал тушаа өөрынгөө голосовалалгаар съезд болбол Мартовай тала баригшадай диилдэлгые, Ленинэй тала баригшадай илалтые бэхижүүлжэ үгөө һэн.

Съезд дээрэ һунгалтануудай болоходо, Ленинэй тала бариӷшад олонхи голосуудые абажа, энэ сагһаа хойшо большевигүүд гэжэ нэрлэгдэдэг болоһон ба тиин Лениндэ эсэргүүсэгшэд үсөөнхи голосуудые абажа, меньшевигүүд гэжэ нэрлэгдэдэг болоһон юм.

Партиин II съезд болбол мүн либералнууд тухай, социал-революционернүүд, демонстрацинууд, «профессиональна тэмсэл» тухай ба бусад асуудалнуудаар шиидхэбэринүүдые абаһан байна.

II съездын хүдэлмэринүүдэй дүнгүүд тухай «ВКП(б)-гэй түүхын Хуряангы курс» соо иимэ гүн гүнзэгы тобшололнууд хэгдэнхэй:

«1) «экономизмые», эли байһан оппортунизмые илаһан марксизмын илалтые съезд бэхижүүлээ;

2) съезд болбол программа ба устав абажа, социал-демократическа партиие байгуулһан ба иимэ ушарһаа единэ партиин хэмжээе байгуулһан байна.

3) съезд болбол партиие хоёр хуби болгон, большевигүүд ба меньшевигүүд болгон хубааһан, эмхидхэлэй талаар айхабтар ондо ондоо һаналнуудай бии байһые уудалан гаргаба, тэдэнэй түрүүшынхидынь революционно социал-демократиин эмхидхэлэй принципүүдые хамгаалдаг байһые ба хоёрдохидынь эмхидхэлэй бутарал задагайралай бүр шабарта, оппортунизмын бүр шабарта һолжорон орожо байһые съезд харуулба;

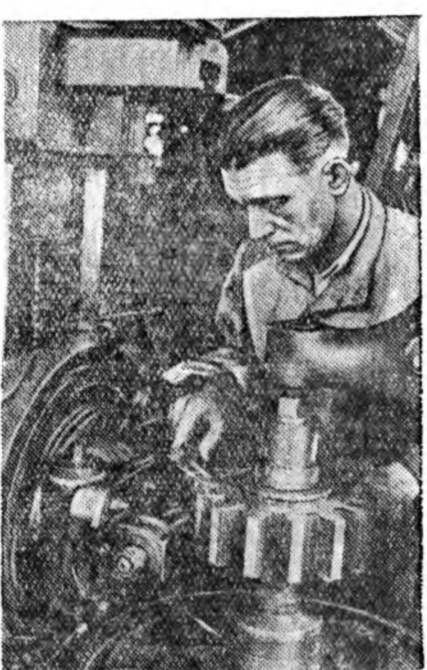
4) партида бута сохюулһан хуушан оппортунистнуудай һуурииень, «экономистнарай» һуурииень, парти дотор шэнэ оппортунистнууд —меньшевигүүд эзэлжэ эхилбэ, гэжэ съезд харуулһан байна;

5) съезд болбол эмхидхэлэй асуудалнуудай талаар үндэр байдалда байжа шадаагүй, гуйбаха ябадал үзөө, үнгэрхэдөө заримдаа меньшевигүүдтэ диилэнхиие олгодог байгаа, тиин эсэстээ заһарһаншье байгаа һаа, эмхидхэлэй асуудалай талаар меньшевигүүдэй оппортунизмые элирүүлэн бута сохихо ба парти cooһoo тэдэнэрые илган холодхожо шадаагүй байхаһаа байтагай, тиимэ зорилгые партиин урда табижа бирахашьегүй байба.

Һүүлдэ хэлэгдэһэн энэ ушар байдалынь съездын һүүлээр большевигүүд ба меньшевигүүдэй хоорондохи тэмсэлыень номгодхоһоо байтагай, тад һөөргэ, бүри ехээр хурсадхаһан ябадал гол шалтагаануудай нэгэниинь боложо үгөө һэн».

Партиин II съезд болбол Россин ба бүхы уласхоорондын хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй түүхэдэ түйлай ехэ үүргэ дүүргэһэн юм. Тус съезд дээрэ РСДРП бии болгогдоһон байна. Партиин II съезд дээрэ Ленин ба тэрэнэй тала баригшад оппортунистнуудтай эрид шударгы ба эбсэшэгүй тэмсэлэй үльгэр жэшээ харуулаа. Энэ съезд дээрэ байгуулагдаһан большевигүүдэй партиһаа бүхы дэлхэйн хүдэлмэришэдтэ, коммунистическэ партинуудта үльгэр жэшээ болоһон. Россин хүдэлмэришэн ангиие бүхэдэлхэйн-түүхэтэ илалтада асарһан ба мүнөө советскэ арадые коммунизмын илалтада этигэлтэйгээр хүтэлжэ ябаа алдарта большевистскэ парти, Ленин — Сталинай парти ургажа гараа.

П. БАРТАНОВ.

ЭСТОНСКО ССР. Машина бүтээлгын Таллинска заводой фрезеровщик СССР-эй Верховно Соведэй депутат Р. А. Пийльберг эб найрамдалай стахановска вахтада жагсаад байхадаа халаан соо 3—4 нормо дүүргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: стахановец Р. А. Пийльберг ажаллажа байна.

В. Самусенкын фото. (ТАСС-эй фотохронико).

Шахтёрнуудай клубта

Галуута-Нуурай шахтын хүдэлмэришэдэй, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй ба албахаагшадай материальна байдал үдэр ерэхэ бүри һайжарна. Тиихэтэй хамта тэдэнэй культурна ба духовно эрилтэ ургана.

Шахтёрнууд ажалайнгаа һүүлээр сүлөөтэй сагтаа клубтаа ерэжэ, культурнаар ба сэнгэлиг хүхюугээр амарнаӡ. Клубтань үдэшэ бүри хоёр дахин кинокартина харуулагдана. Уранһайханай самодеятельностиин коллектив зүжэг наада тэндэ табидаг юм.

Клуб соонь ниитэ-политическэ, уранһайханай, техническэ ба бусадшье номуудаар баян библиотекэ бии. Библиотекын уншагшадай тоо саг үргэлжэ олошорно. Үдэр бүхэндэ 40—50 хүнүүд тэндэһээ гэртээ номуудые абажа уншадаг болонхой. Жэшээлбэл, һүүлэй үедэ проходчик Л. Пелин—64, шахтёр А. Околокулак—30 гаран, түсэб табилгын таһагай хүдэлмэрилэгшэ А. Золотарев—43 ном уншаһан байна.

В. Бадашкеев.

Эдир залуушуулай парк ба стадион

Улан-Удын Ленинэй орденто ПВЗ-гэй социалистическэ городто эдир залуушуулай парк ба стадион нээгдэбэ. Нээлгэн болоходо залуушуул, тэдэнэй түрэлхид ба тэндэхи зон олоороо сугларба.

Профсоюзай завкомой түрүүлэгшын орлогшо нүхэр Хмелев ба ВЛКСМ-эй Железнодорожно райкомой секретарь нүхэр Комиссаров гэгшэд эдир залуушуулай паркын ба стадионой нээлгэтэй дашарамдуулан үхибүүдтэ баяр хүргэбэ. Баярай митингын һүүлээр үхибүүд стадион дээрэ ерэжэ, футболоор, волейболоор мүрысөө ба элдэб наада эмхидхэһэн байна.

С. Черненко.

Малажалые хүгжөөхэ жэлэйнгээ түсэб дүүргэбэ

Ниитын ашаг шэмэтэ малажалые хүгжөөхэ талаар Яруунын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз эрхим амжалта туйлаба. 1950 оной үнгэрһэн 6 һара соо тус колхоз эбэртэ бодо мал, хони, ямаа, гахай болон шубуу үсхэбэрилгөөр жэлэйнгээ түсэбые дүүргээ.

Ц. Дандаров.

Түсэбөө үлүүлэн дүүргэбэ

Иволгын аймагай Гильбирын сомоной Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой адуушад мори үсхэбэрилгөөр нилээд амжалта туйлаба. Тэдэнэр хадаа унагадые абалгаар жэлэйнгээ түсэбые үлүүлэн дүүргээ. Түсэбэйнгөө ёһоор 66 унагадые абаха байгаад, тэдэнэр унагадые абаа.

Л. Бондаренко.

Ехэ шүүбэри

СССР-эй арадай ажахые һэргээн бодхоолгын ба хүгжөөлгын гүрэнэй 4-дэхи урьһаламжын тиражай гараһанһаа хойшо Иволгын аймагай ажалшад хэдэн мянган түхэриг шүүбэ. Госбанкын хүдэлмэрилэгшэ нүхэр Оленниковагай облигацида 50 мянган түхэригэй шүүбэри тудаба.

Драмтеатрын концертнүүд

Бурят-Монголой передвижной драматическа театрын артистнар Хэжэнгын аймагай колхозуудаар ябажа, зүжэг наада харуулба. Тэдэнэр А. Шадаевай ба Д. Хилтухинай «Холын гүүртэдэ», Ц. Шагжинай «Мэхэшэн» ба Н. Балданогой «Шухала телеграмма» гэһэн пьесэнүүдые харуулһан ба бурят-монгол арадай дуунуудые дуулаһан байна. Театрын артистнарай харуулһан концертые аймагай ажалшад һонирхон хараба.

С. Цыбиков.

ПАРТИЙНА ЖАБАЙДАЛ

Хэжэнгэ таряа хуряалгада мууса бэлэдхэнэ

(ВКП(б)-гэй айкомой IV пленумһээ)

Июлиин һүүлээр ВКП(б)-гэй Хэжэнгын айкомой ээлжээтэ IV пленум боложо, «Аймагай колхозуудта малай тэжээл бэлэдхэлгын ябаса тухай» ба «Таряахуряалгада колхозуудай бэлэдхэл» тухай асуудалнууд хэлсэгдэбэ.

Нэгэдэхи асуудалаар ВКП(б)-гэй айкомой секретарь нүхэр Сахьянов элидхэл хэһэн байна. Тэрэ хадаа аймаг соо малай тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэридэ горьтойхон дутагдалнуудай бии байһые заагаа.

Теэд, ямар тиимэ дутагдалнууд бэ гэхэдэ, бүхы байһан машинанууд үбһэхуряалга дээрэ гаргагдаагүй ба хуряалга дээрэ хүдэлмэрилхэ хүнүүдшье хүсэдөөр ажалдаа гараагүй байха юм. «Манай ажал» колхоз үбһэ сабшалгынгаа түсэбые июлиин 15-да оройдоол 5 процент дүүргэбэ. Мүн «Зургаанай зам» ба «Комсомол» колхозууд нэгэшье килограмм витаминна ба набшаһата тэжээл бэлэдхээгүй. Бэшэшье колхозуудта үбһэхуряалга тон хангалталгүй ябана. Жэшээлхэдэ, «Ленинэй зам» колхоздо үбһэшэдһөө ажалайнгаа нормо дүүргэдэг нэгэшье хүн байхагүй юм. Гадна, Хэжэнгын сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхоз мүнөө болотор силос дараха хүдэлмэри эхилээдүй байһаар.

Малай тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэридэ байһан иимэнүүд дутагдалнууд хадаа саг дарыдаа усадхагдаагүй һаа, малдаа тэжээлэй дутамаггүй база байгуулха ябадалда нилээд уршаг татаха гэжэ үгэ хэлэгшэд тэмдэглэбэ.

Үбһэхуряалгын эхилээд байбашье, эдэ дутуу дундануудай усадхагдаагүй байһан ушар тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэри хэрзэргэ дүүргэгдэнэб гэжэ аймагай хүтэлбэрилэгшэдэй анханһаа хойшо шалгададаггүйһөө болоно. Гэх[...] хамта, ажахын кампанину[...] политическэ удхашанарые кол[...] нигуудта гүнзэгыгөөр ойлгу[...] хүдэлмэришье ёһотойгоор ябу[...] дадаггүй.

Хоёрдохи асуудалаар аймсове[...] гүйсэдкомой хүдөө ажахын т[...] гые даагша нүхэр Дёмин элид[...] хэбэ.

Пленум хадаа МТС-эй дире[...] болон колхозой түрүүлэгшэнар[...] бэшэшье хүтэлбэрилэгшэд та[...] хуряалгада бэлэдхэлые өөрөө [...] тахэдэл тоолоод, мүнөөдэр бол[...] һанаа тэниглэн һуунад гэжэ т[...] дэглээ.

Үнэхөөрөөшье Кировэй нэрэм[...] тэ колхоздо (Дунда-Худан), Мо[...] товой нэрэмжэтэ (Дээдэ Худан) [...] «Зургаанай зам», «Манай аж[...] колхозуудта ороохо сэбэрлэл[...] машинанууд, зерносушилкану[...] хушалтатай тогууд, сарайнууд [...] шэгнүүрнүүд оройдоошье заһ[...] рилагдаагүй, харин эхилхэ г[...] һаядаал түхеэрэгдэжэ байна. Г[...] на таряанайнгаа буртаг үб[...] олонхи колхозууд түүжэ хаяна[...]

Аймагай колхозуудай та[...] хуряалгада иимэ хангалтагүйг[...] бэлэдхэжэ байхада партийна ор[...] низацинууд ямаршье хэмж[...] абанагүй гэжэ үгэ хэлэгшэд тэмд[...] лэбэ.

Энээниень тайлбарилхада, [...] тийна организацинууд хадаа а[...] хын хэмжээ ябуулгануудһаа [...] һарангяар ажалладаг, тэдэ хэмж[...] ябуулганууд хайшан гээд, ямар[...] бэелүүлэгдэжэ байһые хинан [...] радаггүй байна.

Пленум болбол үбһэхуряал[...] таряахуряалга ба тушаалгада [...] лэхэлые бүхы хэмжээгээр шанг[...] хаха гэһэн тогтоол гаргаба.

П. Т. Афонин хоёр кедертэй комбайн зохёобо

УПОРНАЯ, (Краснодарска хизаар) июлиин 29. (ТАСС). Каладжинска МТС-эй директор П. Т. Афонин МТС-эйнгээ механигууд ба хүдэлмэришэдтэй хамта хоёр кедертэй комбайн зохёобо. Таряа хуряалгын шэнэ машина халаа «Красная Лава» колхозой поли дээрэ ошоод, тэндэ шалгагдажа байна.

Комбайнай механизмуудынь шэнэ принциптэйгээр зохёогдонхой. Түрүүшын кедерынь таряанай колосые хадажа, таряа сохидог аппарадта оруулна. Ехэнхи соломоһоо сүлөөлэгдэһэн колосууд һайнаар сохигдоно. Сохигдоһон таряан гээлтэгүйгөөр бункер худар ородог. Нэгэдэхи кедер доро тэдхогдоһон хоёрдохи кедерынь соломын узуураар хададаг. Энэ с[...] ломонь молотилкын бараба[...] оронгүй, транспортерто һагша[...] даг юм.

Шалгалтын харуулһанай ёһо[...] таряа хуряалгын шэнэ машина [...] даа таряа гээхэ ябадал огто[...] шахуу усадхадаг ба үлэмжэ һ[...] наар сэбэрлэһэн таряа үгэдэг б[...] на. Энэ машина ямаршье газа[...] дүүрэн кедерээр хадуулжа ша[...] даг байха юм. Соломые тон уз[...] раарнь хадана, энэнь колхозуу[...] малай тэжээлэй запас элбэгжүү[...] нэ. Шэнэ түхэлэй комбайн һун[...] сагта, хура бороогой һүүлээр н[...] тон таряа хадажа шадаха. Э[...] машина тусхай түхеэрэлгэтэй т[...] ладаа, хэбтэшэһэн шэнисын т[...] ряае һаадгүй хуряадаг.

Гүрэнэй гурбан процентнэ урьһаламжын ээлжээтэ тираж

Июлиин 30-да Гүрэнэй гурбан процентнэ урьһаламжын ээлжээтэ тираж болоо. 4.650.200 түхэригтэ 8.500 шүүбэринүүд наадаба. Тэдэнэй дунда томо шүүбэринүүд бии: 50—50 мянган түхэригэй хоёр шүүбэри, тус бүридөө 25 мя[...] ган түхэригэй 5 шүүбэри, 10—[...] мянган түхэригэй 25 шүүбэр[...] 5—5 мянган түхэригэй 80 шүүбэр[...] гэхэ мэтэ.

Тиражынь Ташкентдэ болобо.

«Б. М. ҮНЭНДЭ» БЭШЭҺЭНЭЙ ҺҮҮЛЭЭР

Хэмжээ абтаба

«Курумкандаа малшадые мартажархинхай» гэһэн гаршагтай статья манай газетын июниин 27-ной номерто толилогдоһон байгаа.

Тус статьяе ВКП(б)-гэй айком бюро дээрээ зүбшэн хэлсээд, тэрээн соохи шүүмжэлэлые тон зүб гэжэ тэмдэглэхэ зуураа, дутуу дундануудые 10 хоногой болзор соо усадхаха, зундаа мал харууһалгын үедэ ябуулагдаха ниитын-ойлгуулламжын хүдэлмэри һайжаруулха хэмжээ-ябуулгануудые хүсэндэнь хүргэхыень колхозуудай эхин парторганизацинуудай секретарьнуудые уялгалба. Мүн малшад[...] дундахи культурно-гэгээрэлэй х[...] дэлмэри һайжаруулхыень аймс[...] ведэй гүйсэдкомой культурно-гэгэ[...] рэлэй ба кинофикациин таһагууд[...] дурадхагдаа.

Тус бюрогой тогтоолой [...] ВКП(б)-гэй айкомой хараалһ[...] хэмжээ-ябуулгануудай дүүргэлт[...] наринаар шалгажа байхые[...] ВКП(б)-гэй айкомой агитаци ба пр[...] пагандын таһагта даалгагдаа,—гэж[...] ВКП(б)-гэй Курумканай айком[...] секретарь нүхэр Д. Раднаев м[...] най редакцида мэдээсэбэ.

Зэмэ тохогдобо

Иволгын МТС-эй «Коминтерн» колхоздохи тракторна бригадын муугаар хүдэлмэрилһэн тухай статья манай газетын майн 19-нэй номерто гараһан юм.

Статья соо хэлэгдэһэн баримтанууд тон зүб. Тус МТС-эй ба колхозой хүтэлбэрилэгшэдэй муугаар хүдэлмэрилһэн тухай асуудал ВКП(б)-гэй айкомой бюро дэ[...] харагдажа, тэдэндэ партийна зэ[...] үгтэнхэй. Мүн аймсоведэй гүйсэ[...] комой зүблөөн дээрэ Иволгын с[...] моной түрүүлэгшэ нүхэр Раднаев[...] хүдэлмэри тухай шагнагдажа, т[...] рээндэ зэмэ тохогдоһон байна—г[...] жэ тус аймсоведэй гүйсэдкомһо[...] мэдээсэбэ.

Серебренников хүдэлмэриһөө гаргагдаба

Түнхэнэй аймпотребсоюзай Туранска сельпогой центральна магазинай хүдэлмэриин сагта хаалтатай байдаг ба досоонь ариг сэбэр сахигдадаггүй тухай статья манай газетын июлиин 12-ой номерто гараһан байгаа.

— Статья соо хэлэгдэһэн баримтануудые шалгажа үзэхэдэ зүб байжа, тус магазинай продавец нүхэр Серебренников хүдэлмэриһөө гаргагдаба. Мүнөө тэн[...] продавецээр нүхэр Комиссаро[...] хүдэлмэрилнэ. Нүхэр Комиссар[...] ва хүдэлмэридөө анхаралтайга[...] хандажа, магазин соогоо эм[...] гуримтай болгоо,—гэжэ Түнх[...] нэй аймпотребсоюзай правлени[...] түрүүлэгшын орлогшо нүхэр По[...] ровский манай редакцида мэдэ[...] сэбэ.

Таряа хуряалгада бэлэдхэлые шамдуулха

☆ ☆

Бэлэдхэлэй хүдэлмэринүүдые таһалдуулжа байна

Һүүлэй үедэ бороогүй, наратай дулаан үдэрнүүд боложо, Хориин аймагай колхозуудай таряалан түргэнөөр эдеэшэжэ байна. Тиимэһээ байгша ондо таряа хуряалга нёдондонойхидо орходоо һурагтүй урид эхилэгдэхэнь гээшэ. Орооһо таряа гээлтэдэ оруулхагүйн тулада хоёр долоо хоноод таряагаа хуряажа эхилхэ хэрэгтэй болоно.

Гэхэтэй хамта, аймагай колхозууд ба МТС-үүд таряа хуряалгада бэлэдхэлые яаралгүй темпээр ябуулжа байха юм. Таряае хаһа болзор соонь хуряажа абаха хэрэгтэ комбайнуудай угаaехэ үүргэ дүүргэдэг байһаниинь мэдээжэ. Гэбэшье, Үдын ба Хориин МТС-үүдэй хүтэлбэрилэгшэд комбайнуудай заһабарилгые мүнөө хүрэтэр унжагайруулһаар. Энэ талаар Хориин МТС илангаяа муугаар хүдэлмэрилнэ. Тус МТС 21 комбайнуудайнгаа миил 8-ыень заһабарилжа тушааһан байха юм. Үдын МТС мүн иимэрхүү байдалтай.

Тиихэдэ, аймагай зарим колхозууд жаткануудые болон хуряалга, сэбэрлэлгын бусад машинануудай заһабарилгые хүсэд эхилээдүй гэхэдэ болохо. Энэ хүдэлмэрие зарим колхозуудта эхилһэн байбашье, үбһэ хуряалгын эхилхэтэй сасуу зогсоожорхиһон байгаа. Иимэ байдал имагтал зарим хүтэлбэрилэгшэдэй үбһэ хуряалгые ба таряа хуряалгада бэлэдхэлые зүбөөр тааралдуулан ябуулжа шададаггүйһөө тохёолдоо.

Түсэбэй ёһоор байгша ондо аймагай колхозуудта ПЗС—3 конструкциин 9 шэнэ сушилканууд, хушалтатай 9 тогууд, машинануудай 5 сарай болон бусад барилганууд байгуулагдаха ёһотой юм. Гэбэшье, нэгэшье колхоз эдэ хүдэлмэринүүдые хэжэ эхилээдүй байһаар. Тэрээнтэй хамта, мүн хуушан сушилкануудшье заһабарилагдажа, таряа хатаалгада бэлэдхэгдэнэгүй. Энэ шухала хүдэлмэрие аймагай хүдөө ажахын таһагай хүдэлмэрилэгшэд толгойлногүй. Харин энэ болбол хүдөөгэй ба колхозно барилгын таһагай хэрэг гэжэ шиидхээд, һанаа амархан һуужа байдаг заншалтай. Теэд, дурсагдагша таһаг энэ талаар мүн лэ юушье хэдэггүй байха юм.

Таряа хуряалгын эхилхэһээ 20 хоног урда тээ колхозууд ба МТС-үүдэй хуряалгада бэлэдхэлэй шалгалта үнгэргэхэ шухала байһан тухай «1950 ондо ургаса хуряалгые ба хүдөө ажахын продуктнуудай бэлэдхэлые үнгэргэхэ тухай» СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба ВКП(б)-гэй ЦК-гэй тогтоол соо яаагдана. Гэбэшье, аймагай колхозууд ба МТС-үүдтэ ургаса хуряалгада бэлэдхэлэй шалгалта үнгэргэхэ тухай хэлсэхэһээ байтагай, мүнөө хуряалгын машинануудай заһабарилгашье дүүргэгдээгүй байха юм.

Б. Намжилон.

Шухала зорилго

Тельманэй нэрэмжэтэ колхоз орооһото ба хүдөө ажахын бусад культурануудай тарилгаар Заиграйн аймаг дотор эгээн томо колхозуудай нэгэн юм.

Байгша ондо энэ колхозой поляннууд дээрэ баян таряан ургажа байна. Энэ колхозой гэшүүд «1950 ондо ургаса хуряалгые ба хүдөө ажахын продуктнуудай бэлэдхэлые үнгэргэхэ тухай» СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба ВКП(б)-гэй ЦК-гэй тогтоолые зүбшэн хэлсэхэ зуураа, тус колхозойхид ургаса хуряалгада хаһа саг соогоо эрхимээр бэлэдхэхэ талаар тодорхой хэмжээ-ябуулгануудые хараалһан байгаа. Тэрэнээ хэрэг ажал дээрэ бэелүүлхын түлөө колхозой дархашуул эршэмтэйгээр хүдэлмэрилөө. Мүнөө энэ колхоз таряа хуряалгын ба таряа сэбэрлэлгын бүхы машинануудаа, хушалтатай 3 тогуудые ба бүхы складуудаа заһабарилжа дүүргэнхэй. Гадна, ПЗС—3 гэжэ гурбан сушилканууд ашаглалгада бэлэн болгогдоо.

Мүнөө комбайнова ба молотильна агрегадуудай хүдэлмэришэд бүридхэгдэжэ байна. Бэлэдхэлэй пунктнуудта таряа шэрэхэ 3 автомашинанууд мүнөө заһабарилагдажа байна.

— Ургаса хуряалгада хаһа саг соогоо һайнаар бэлэдхэлгэ ба үнгэргэлгэ хадаа колхозник бүхэнэй шухала зорилго мүн. Манай колхозой гэшүүд энэ зорилгоёо нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлхэ байна, —гэжэ колхозой правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Матвеев хөөрэнэ.

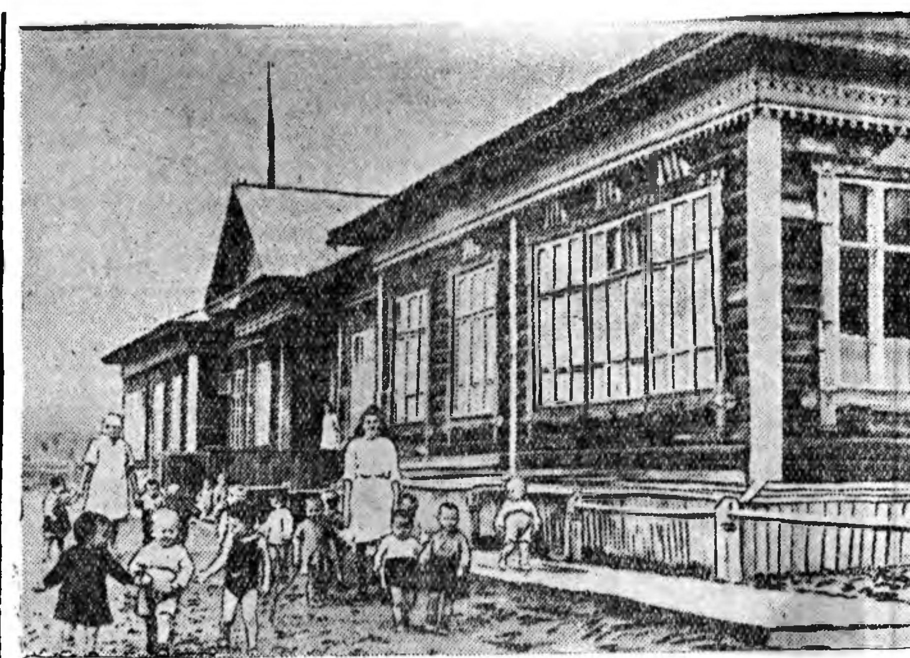
Д. Баданов.

Хуряалгада түгэс бэлэдхэлтэй

Сэлэнгын МТС (директорынь нүхэр Брянский, хүдөө ажахын машинануудай талаар механик нүхэр Кокорин) байгша оной таряа хуряалгада нёдондонойхиһоо һурагтүй һайнаар бэлэдхэбэ. Түсэбэй ёһоор 15 комбайнууд, 8 сложно молотилканууд ба 4 самоходно комбайнуудые хаһа болзорынь заһабарилжа дүүргээ.

Һаяар МТС-эй комбайнернууд хуряалга хэхэ колхозуудтаа өөһэдынгөө комбайнуудые абаашахань. Мүн комбайнаар хуряалгын хүдэлмэриин түсэбүүд ба комбайнуудай ябаха маршрудууд зохёогдожо, тэрээнтэй комбайнернууд танилсанхай. Мүнөө сезондо МТС-эй комбайнууд үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо 25 процент ехэ таряанай талмай хуряаха юм.

В. Бадашкеев.

Баунтын аймагай Богдарино тосхондо 60 койкотой хүүгэдэй ясли хүдэлмэрилнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Хүмүүжүүлэгшэ М. Вяткина хүүгэдтэйгээ ябана.

О. Зеххиин фото.

ТҮРҮҮ ЛЕСПРОМХОЗ

«Бурмонголлес» трестын предприятинуудай хүдэлмэришэд Эхэ орондоо элбэг ехээр модо үгэхын тула эршэмтэй шангаар хүдэлмэрилжэ байна. Модоной комбинадта ба заводуудта үдэр бүри хэдэн зуун кубометр модон үйлдэбэри гаргагдажа үгтэнэ. Леспромхозуудта модо бэлэдхэлгэ таһалгаряагүйгөөр ябажа байна.

Хандагатайн леспромхоз (директорынь нүхэр Дедюхин) трест дотороо эгээл түрүү предприяти болонхой. Энэ леспромхозой хүдэлмэришэд эб найрамдалай стахановска вахтада жагсажа, барилгын модоор ашаалагдаһан хэдэн вагонуудые түсэбһөө гадуур оронойнгоо центральна областьнуудта ябуулна.

1950 оной түрүүшын хахад жэл соо леспромхозой хүдэлмэришэд даалгабаринуудаа бүхы талаарынь үлүүлэн дүүргээ. Тиигэжэ түсэбһөө гадуур 26.000 кубометр һайн шанартай модо бэлэдхээ һэн.

Эндэ хүдэлмэрилжэ байһан модошод түйлаһан амжалтаараа һанаагаа амарнагүй. Тэдэнэр июль һара соо модо бэлэдхэхэ даалгабаря болзорһоонь урид 107 процент дүүргээ.

Хандагатайн леспромхоз байгша оной түрүүшын хахад жэлэй хүдэлмэриин дүнгөөр СССР-эй ой модоной ба саарһанай промышленностиин Министерствын ба ВЦСПС-эй дамжуулгын Улаан тугта хүртөө.

Д. Очиржапов.

Стахановска бригаданууд

Модо урадхуулгын Үдын конторын хүдэлмэришэд эб найрамдалай стахановска вахтада жагсахадаа улам дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абаа һэн. Мүнөө Үдэ голоор модо урадхуулжа байһан сезоннигууд ба кадрова хүдэлмэришэд болбол хайшан гээл һаа модо урадхуулгые болзорһоонь урид дүүргэхэ гэһэн нэгэн зорилготойгоор ажаллажа байна.

Үдын 5-дахи километртэ нүхэр Золотаревой хүтэлбэрилдэг стахановска бригада хүдэлмэрилнэ. Энэ бригадынхид модонуудые гээнгүйгөөр саашань залан урадхуулна. Тэдэнэр хүдэлмэри дээрээ модо урадхуулгын түрүү методуудые хэрэглэн, үдэр бүриингөө нормонуудые 150—170 процент дүүргэнэ.

Табадахи километртэ хүдэлмэрилжэ байдаг бригадир Комогоровой бригада вагонуудта модо ашалгаар мүн лэ үндэр показательнуудые харуулна. Тэдэнэр хадаа 8 час соо хэхэ хүдэлмэреэ 3—4 часай турша дотор дүүргэнэ.

— Модо урадхуулгын сезоной эхилһэнһээ хойшо манай бригада һара бүриингөө даалгабарие 200 процентһээ доошо бэшээр дүүргэнэ, —гэжэ нүхэр Комогоров мэдүүлнэ.

А. Афанасьев.

Модоной заводто

Улан-Удын модоной заводто социалистическэ мүрысөөн улам эршэдэнэ.

Заводой уужам ехэ талмай дээрэ үйлдэбэри гаргагдаһан модоной штабельнууд тон ехэнүүд боложо байна. Эндэ хүдэлмэрилэгшэд хүсэтэ кранууд ба лебёдконуудые дүүрэн хүсэн соонь хэрэглэжэ, үдэр бүри хэдэн зуун кубометр модо үйлдэбэри гаргана.

Тус заводой модо хюрөөдэдэг цехын коллектив модо үйлдэбэри гаргагшадһаа зааханшье гээгдэнэгүй. Модо хюрөөдэгшэдэй хүдэлмэрие Григорий Марчук эрхилнэ. Нүхэр Марчук тус заводто 25 жэлһээ дээшэ хүдэлмэрилжэ байна. Тиихэ зуураа өөрынгөө шэн зоригто ажалаар завод дотороо түрүүшүүлэй нэгэн болонхой.

Мүнөө заводой модо хюрөөдэгшэд эб найрамдалай стахановска вахтада жагсаад байхадаа декада бүхэндэ нормоёо 150 процент дүүргэнэ.

Д. Аюшеев.

Физкультурнигуудай һайндэрые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтая!

Манай орон дотор физкультура ба спортын хүгжэхэ бүхы арга боломжонууд гүйсэд бии болгогдонхой. Стадионууд, спортивна талмайнууд, гимнастическа залнууд болон бусадшье спортивна барилганууд гансаханшье городуудта бэшэ, харин хүдөө нютагуудаар бии юм. Мүн физкультурнигуудые шадабаритайгаар һургаха ба хүмүүжүүлхэ квалифицированнэ мэргэжэлтэдэй тоо жэл ерэхэ бүри олошорно. Эдэ бүхы условинуудай бии болгогдоһонойнь ашаар манай орон дотор физкультура ниитын хэрэг боложо, советскэ хүнүүдэй ажабайдалдань батаар оролсоһон байна.

Мүн манай республикын городуудаар ба хүдөө тосхон нютагуудаар физкультурна хүдэлөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Физкультурна хүдэлөөнэй низовой ячейкэ болохо хэдэн зуугаад физколлективүүд республикымнай заводууд, предприятинууд, эмхи зургаанууд, колхозууд болон һургуулинуудта бии болгогдонхой. Тус коллективүүдтэ хэдэн мянгаад хүбүүд, басагад тоологдоно. Тэдэнэр физкультурна хүдэлөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

Республикымнай физкультурна олон эмхи зургаанууд өөһэдынгөө һайндэртэ үнинэй эдэбхитэйгээр бэлэдхэжэ, энэ үдэрые шэнэ амжалтануудтайгаар угтахаяа байна. Колхозуудай, предприятинуудай ба һургуулинуудай залуушуулай дунда ниитэ физкультурна хүдэлмэрие хүгжөөхэ талаар Кабанскын аймагай физкультурнигууд ба комсомолецууд ехэхэн хүдэлмэри ябуулна. Тэндэ спортивна элдэб мүрысөөнүүд үнгэргэгдэжэ, залуушуул олоор хабаадуулагдана. Һаяхан аймагай һургуулинуудай спартакиада боложо, 100 гаран һурагшад хабаадаа. Мүн тус аймагай һургуулиин һурагшад һургуулинуудай республиканска спартакиадада хабаадаха зуураа, түрүүшын һуури эзэлжэ, БМАССР-эй гэгээрэлэй Министерствын ба Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи физкультура ба спортын хэрэгүүдые эрхилхэ комитедэй дамжуулгын приз абаа. Хүнгэн атлетикээр колхозуудай спортсменүүдэй аймагай мүрысөөн боложо, нилээд олон колхознигууд хабаадалсаа. «ГТО» ба «БГТО»-гэй значкистнуудые бэлэдхэлгын түсэб Кабанскын аймаг дотор амжалтатайгаар дүүргэгдэжэ байна.

Физкультурна ба спортивна хүдэлмэрие эмхидхэлгэдэ аймагай комсомольско организацинууд эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Комсомолецуудай үүсхэлээр аймцентртэ спортивна ба футбольно талмайнууд байгуулагдаа.

Зэдын, Ториин, Закаменай аймагуудай залуушуул ба комсомолецууд спортивна хэмжээ-ябуулгануудые эмхитэй гуримтайгаар, һайнаар үнгэргэнэ. Хүнгэн атлетикээр, футболоор, волейболоор, городкигаар, шатараар, национальна барилдаагаар, номо харбалгаар, мүн урилдалгаар ба велосипеднэ спортоор тус аймагууд хоорондын мүрысөөнүүд боложо, арад зоной дунда ниитэ-физкультурна ба спортивна хүдэлмэрие хүгжөөлгэдэ нилээд туһа хүргөө.

ВЛКСМ-эй Иволгын айкЕМ, физкультура ба спортын комитет физкультурые хүгжөөхэ талаар бага бэшэ амжалтануудые түйлана. Физколлективүүдые байгуулха түсэбынь үлүүлэн дүүргэгдэһэн, тэдэнэй гэшүүдтэ абалгын түсэб дүүрэхэ болоо. Мүн 200 гаран значкистнууд бэлэдхэгдэнхэй.

Гадна Байкало-Кударын ба Кяхтын аймагуудай спортсменүүд физкультурнигуудай һайндэрые мүн лэ һайн показательнуудтайгаар угтахань. Гэбэшье, зарим аймагуудта ниитэ-физкультурна ба спортивна хүдэлмэри мүртэйгөөр хүгжэжэ шадаагүй байна. Тарбагатайн аймагта физкультурые хүгжөөлгын, значкистнуудые бэлэдхэлгын түсэбүүд дүүргэгдээгүй юм. Аймагай физкультура ба спортын комитет (түрүүлэгшэнь Черниговский) физколлективүүдые олошоруулха, залуушуулые спортдо хабаадуулха гэжэ оролдодоггүй юм.

Сэлэнгын аймагай физкультура ба спортын комитет (түрүүлэгшэнь Дарижапов) хангалтагүйгөөр хүдэлмэрилнэ. Тэндэ спортивна мүрысөөнүүд тон үсөөн үнгэргэгдэдэг, залуушуул энэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадуулагданагүй. Мүн Кударын, Прибайкальска, Бичурын аймагууд иимэрхүү байдалтай болошонхой.

Дурсагдагша аймагуудай физкультура ба спортын комитедүүд хадаа предприятинууд, колхозууд ба һургуулинууд дээгүүр физкультурна хүдэлөөе үргэнөөр нэбтэрүүлдэггүй, залуушуулые энэ шухала хэрэгтэ гүйсэд хабаадуулдаггүй ба низовой организацинуудайнгаа хүдэлмэриин ябасые һонирходоггүй дээрэһээнь иимэнүүд дутагдалнууд олоор үзэгдэнэ гээшэ. Тэрэшэлэн аймсоведэй гүйсэдкомой зүгһөө тус комитедэй хүдэлмэрие хинан шалгажа үзэдэггүй ба тэрээндэ туһаламжа үзүүлдэггүй дээрэһээнь иимэрхүү ябадалнууд үзэгдэнэ.

Физкультурнигуудай Бүхэсоюзна Үдэрые угтахадаа, манай республикын физкультурна эмхи зургаанууд эдэ ехэхэн дутагдалнуудаа усадхажа, өөһэдынгөө хүдэлмэрие хараатайгаар һайжаруулха ёһотой. Тиихэтэеэ хамта физкультурые бүгэдэниитын болгожо, тэрээндэ хабаадагшадые оролдосотойгоор ургуулжа, бүри олошоруулха болоод, залуушуулые спортдо дуралуулха гэһэн зорилгонууд тэдэнэй урда табигданхай. Эдэ зорилгонуудаа дүүргэжэ, физкультурые арад зоной дунда үргэнөөр дэлгэрүүлхэ арга боломжонууд манай республикын аймагуудта гүйсэд бии. Тиимэһээнь эдэ арга боломжонуудаа зүбөөр ба шадабаритайгаар хэрэглэжэ, физкультурнигуудай һайндэрые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтая.

М. Хабалов.

Археологическа хүдэлмэритэй танилсаабди

Багшанарай мэргэжэлые дээшэлүүлхэ институтда һуража байһан 30 гаран багшанар Сталинска шангай лауреат профессор Окладниковай хүтэлбэрилдэг археологическа экспедициин хүдэлмэрилжэ байһан газарта экскурсида ошожо, ажалтайнь танилсаба.

Нүхэд Запорожская ба Диков гэгшэд өөһэдынгөө ажал тухай ехэ һонирхолтойгоор бидэндэ хөөрэжэ үгэбэ. Газар малтажа, 2.300 жэлэй ба 4—5 мянган жэлэй урдахи үедэ хүн түрэлтэнэй ажамидаржа һууһан байра байдалай үлэгдэлнүүдые тэдэнэр олоод, шэнжэлжэ байна. Шулуун ба бронзово үеын хүн түрэлтэнэй ажамидаржа һууһан байра байдалай үлэгдэлнүүдые бидэнэр һонирхожо харабабди.

Тэрэ үеын хүнүүдэй хэрэглэжэ байһан шабар горшогуудай түгдэрхэйнүүдынь, бронзово табаг, яһан шүбгэ гэхэ мэтэнүүдые үзэжэ, ехэ һонирхообди. 2.300 жэлэй саада тээхи үедэ гал түлиһэнэй үнэһэ согынь, тэрэ үеын хүнүүдэй эдиһэн хони ямаанай, адуунай ба загаһанай яһанууд тэрэ хэбээрээ шахуу үлэһэн байна. Мүн шулуугаар хэһэн зэбсэгүүдэй хэлтэрхэйнүүдые ба бусад зүйлнүүдые үзөөбди.

Эдэ һонирхолтой түүхын зүйлнүүдые үзүүлһэн нүхэдтэ гүнзэгы баясхалан хүргэнэбди. Окладниковай экспедици өөһэдынгөө хүсэл зоригые амжалтатайгаар дүүргэжэ, түүхэдэ шухала зүйлнүүдые элбэгээр олохыень бидэ, багшанар, хүсэнэбди.

Ч. Генинов,
Хэжэнгын дунда һургуулиин багша.

САМОХОДНО КОМБАЙНЫЕ ШУДАЛХА

МТС-үүдэй механигуудта ба комбайнернуудта туһаламжа

Үнгэрһэн жэлдэ манай республикын колхозуудай таряа хуряалгада түрүүшын бүлэг «С—4» гэжэ самоходно комбайнууд амжалтатайгаар хэрэглэгдээ. Ямаршье газарта хуряалга хэхэдэ таарамжатай, үсөөхэн хүнүүдһээ бүридэһэн агрегадтай, тракторта жудхүүлэнгүй өөрөө ябадаг, горючи багаар гаргашалдаг энэ комбайн хадаа таряа хуряалгын хүсэтэ машина болоно.

1949 ондо олонхи комбайнернууд хуряалгын сезон соо самоходно комбайнаар 200 — 300 гектар таряа хуряагаа һэн. Зарим комбайнернууд 400 гектар хүрэтэр, тиихэдэ, Хэжэнгын МТС-эй комбайнер нүхэр Б. Н. Эрдынеев 32 үдэр соо 500 гектар таряа хуряагаад, 465 килограмм бензин алмаһан байна.

Үнгэрэгшэ жэлэй сезондо зарим комбайнуудай бүгээсэ багатай байһанай шалтагаан хадаа самоходно комбайные зарим комбайнернуудай ба МТС-үүдэй механигуудай хүсэд һайнаар шудалаагүй, дүй дүршэл багатай байһан ябадал болоо. Үнгэрэгшэ жэлдэ самоходно комбайнын хүдэлмэридэ һаад түбэг дайралдадаг байгаа. Тэрээнине мүнөө жэлдэ гаргахагүйн тула ямар хэмжээнүүд абтаха ёһотойб гэжэ мэдэхэ хэрэгтэй.

Самоходно комбайнын һаадгүй хүдэлмэрие хангахын түлөө тэрээнэй заһабарие жэшээтэ һайнаар хэхэ шухала.

Хуряалгын үедэ комбайнын сабшалгын аппарадай хажуур элэжэ муудадаг байна. Энэ хадаа нэгэ талаһаа муугаар нооложо сабшадаг, хоёрдохёор, таряа гээхэ аюулда хүргэдэг юм. Тиимэдэ, комбайнернууд самоходно комбайнда заһабари хэхэдээ сабшалгын аппарадта тусхай анхарал хандуулха ёһотой.

Комбайнын хажуурые тон наринаар шалгаха шухала. Багахан гажанхай гү, али хүсэд таблагдаагүй хадааһанай толгой байгаа һаа, хажуураа эбдэжэ болохо юм. Сабшалгын аппарадай пальцануудай вкладышнууд тон жэгдээр табигдаһан байха зэргэтэй.

Вкладышай ба сегментын хоорондохи забһар хадаа бүхы хэмжээн соогоо адли гэхэ гү, 0,3 миллиметрһээ дээшэ бэшэ забһартай байха ёһотой. Тиихэдэ, хажуурай даралта—лапканууд ба сегментнүүдэй хоорондохи забһар 0,5 сантиметр байха зэргэтэй.

Нёдондо комбайнын хуряажа байха үедэнь сабшалгын аппарадай пальцануудые һуулгаһан брус ба угольнигууд гажажа, һаад ушаруулдаг байгаа. Угольнигой гажалга хадаа сегментнүүд, вкладышнууд ба хабшалта—лапкануудые түргөөр элээдэг, тэдэнние зүбөөр тааруулха аргагүй болгодог байба. Энэ ушарта брусые һайнаар сэхэлхэ, заһаха ба тусхай хэмжүүрээр хэмжэн шалгаха хэрэгтэй.

Мүн тэрэшэлэн коромыслын голой ба развилкын эбдэрэлгэ, бронзово втулкын ехээр элэлгэ, шатунай эбдэрэлгэ ходо гарадаг байгаа. Эдэ зүйлнүүд хадаа шатунние ба хажуурые зүбөөр тааруулжа шадаагүй дээрэһээ гол түлэб тохёолдодог байна.

Техническэ условиин ёһоор шаровой шарнир соо шатунай эрьесэ хадаа тон хүнгэн байха зэргэтэй. Шарнирай голой втулкануудай шүрэбые шангаар шүрэбдэжэ барюулха зэргэтэй.

Зарим комбайнернууд эдэ условинуудые сахингүй, машинаяа һаатуулдаг һэн. Шарнирнууд, втулканууд ба голнуудай шүрэбүүд һуладаад, сабшадаг хажуурынь холхи һулаар хүдэлмэрилжэ эбдэрдэг, элэдэг байгаа.

Центральна транспортёрой эбдэрһэн дээрэһээ зарим комбайнууд муугаар хүдэлөө һэн. Энэ транспортёр хадаа сабшагдаһан таряае наклонно транспортёрто зөөдэг байна. Натяжной валигуудые зүбөөр һуулгаагүй дээрэһээ транспортёр һарюу хүдэлмэрилдэг. Энээнние табихадаа һайнаар шалгаха ба 5 миллиметрһээ дээшэ перекос гаргажа болохогүй.

Мүнөө зарим комбайнернууд заһабари хэжэ байхадаа, кирзовэ транспортёрой хоёр доодо захын шэгшэгүүдтэ наринхан ремень няажа, хуряалгада бэлэдхэнэ. Энэ хадаа транспортёрой элэжэ, эбдэрэлгые зайлуулха байна.

Налуу транспортёрой ямараар хүдэлжэ байһанние саг үргэлжэ шалгаха шухала. Ушарынь, энэ транспортёр тааруулагдаагүй байгаа һаа, гол валые ба дунда звездочкые эбдэдэг юм. Тиимэдэ подшипнигуудай шүрэбүүдые саг үргэлжэ шангадхажа байха хэрэгтэй.

Транспортёрнуудай һайнаар хүдэлмэрилхын түлөө ролигуудай гэнжэнүүдые тааруулан табиха ёһотой. Бүхы гэнжэнүүдые адли тааруугаар татаха ба бүхы хүдэлдэг частьнуудые заводской заабариин ёһоор тоһодожо байха шухала.

Самоходно комбайнын хүдэлмэрилжэ байһан үедэ клиновидна ременьнүүдэй таһардаг тухай комбайнернууд хэлэнэ. Энээнһээ боложо үнгэрэгшэ жэлдэ олон комбайнууд удаан саг соо миин байгаа. Теэд, энэ ремениин таһардаг шалтагаан хадаа тэрээнние зохидоор, заабариин ёһоор тааруулан табяагүй дээрэһээ болоо. Зарим комбайнернууд энэ ременние хэтэрхэй шангаар татажа, тэрээнэй ашаглалгын болзорые богонидходог байба. Зүбөөр табигдаһан ремень хадаа тэрэнние гараараа дарахада хотолзожо байха ёһотой.

Ременьнүүд дээрэ тоһо, горючи алхажа, һалан муугаар харууһалаа һаа, тэрэ бүришье түргөөр таһардаг, гутадаг байна. Тиимэдэ, машинын бүхы частьнуудта наринаар хандаха, тэдэнние сэбэр, һайнаар харууһалха шухала.

Самоходно комбайн заһабарилжа байхадаа, комбайнын таряа сохидог барабанние тааруугаар табиха шухала. Энээндэ удаадахи гуримуудые сахибал таарамжатай байна:

1. Барабанние шүдыень һуулгангүй ба һуулгаад тааруулха;

2. Хэрбээ хуушарһан шүднүүдыень һэлгэхэ болоо һаа, тэрээнние хүндэ хүнгөөрөө тон адли шүдөөр һэлгэжэ, парлуулан һуулгаад, һайнаар шалгаха;

3. Барабанние молотилкын панельдэ наринаар тааруулжа һуулгаха.

Сохигдоһон һолоомо һагшадаг һагшуурнуудай нүхэнүүд элдэб үбһэ шоройгоор бүглэгдэжэ, таряа гээхэ аюулда хүргэжэ болодог. Тиимэдэ, тэрээнние 10—15 час хүдэлмэрилөөд байхадань арилгаха, сэбэрлэхэ шухала.

Гол мостын цилиндрическэ шестернягай эбдэрһэн дээрэһээ олон комбайнууд үнгэрэгшэ жэлдэ муугаар хүдэлмэрилөө һэн. Ушарынь, шестернягай подшипнигууд һайнаар тааруулагдаагүй ба комбайнаяа байраһаань ябуулхадаа гэнтэ угзаруулагдаһан гү, али тормозыень гэнтэ табижа зогсоодогһоо энэ шестернянь эбдэрдэг байгаа.

Дээрэ хэлэгдэһэн хэмжээнүүдые ба техническэ харууһые һайнаар табяад байхадаа, Хэжэнгын МТС-эй комбайнер нүхэр Эрдынеев ба бусад үнгэрһэн жэлдэ самоходно комбайнаар һайнаар хүдэлмэрилһэн байна.

Комбайнын хуряалгада гараагүй байһан үедэ тэрээн доро үбилтэ хэжэ, мөөрэнүүдыень хиидэ байлгаха зэргэтэй. Шэнэ комбайнуудые абагшад тэрээнэй харууһые һайнаар табиха, хабсаралтые шалгаха ба хуряалгада гарахаһаа урид обкатка хэхэ ёһотой.

Самоходно комбайнын техническэ харууһан, ашаглалгын гурим тухай заводской инструкцине бэелүүлээд байбал, энэ комбайнын тон һайнаар ба амжалтатайгаар таряа хуряадаг байһыень түрүү комбайнернуудай дүй дүршэл харуулна.

И. Бурмистров.

Цыден-Жап ЖИМБИЕВ

БАЯН НУГА*)

(ПОЭМЭ)

6.

Дулма одоол мүнөөдэр
Туха сагынь оложо,
Түрүүлэгшэ Түгэлдэр
Дампилонтой золгожо,

Правлениин гэрэлтэй
Бархаг уужам таһаг соонь
Бүхы хүсэл эрилтээ
Бултынь тоолон үгэлөө

Ойроо сумка һанжуулһан,
Орден зүүһэн, зохиһон
Аха заха миһэрэн
Һууһанайнгаа эсэстэнь,

Халзаршаһан тархияа,
Хазайн татаад үргэбэ,
Далитаһан нидхэеэ
Духа дороо суглуулба.

«Бада соогоо түрүүбди
Бэшэ юун хэрэгтэйб даа,
Баян хэшэг гүрэндөө
Ходо тушаан байнабди.

Үлүү харан хомхойроод
Үлэн һуудаг гэлсэгшэ,
Энэ манай гуримтай
Эжэлшэжэ үзэлши,

Залууш» гэһэн голонги
Зугаа харюу дуулажа,
Заахаш үни болонгүй
Забдан яаран гаража,

Доошоо гэтэн, сүхэрэн,
Дулма саашаа ошоо һэн.
Дубов парторг правлени
Тэрэ сагта ороо һэн.

«Амар мэндэ, генерал,
Ямар гэдэг һонин бииб?
Шабинараа тарааһаар
Шамдаа сэхэ ерэбэб.

Модошодтоо хүнэһынь
Мүнөө... Тиигээд малшадтаа
Мао-Цзе-Дунай хэлэһынь
Мэдээсүүлхэ и вот что:

«Агрономдоо эртээнһээ
Аша туһа хүргэлсэн
Абьяас эди шэдииень
Ашаглаял дууһыень.

Курс тодхоод даалгабал
Хэды гэгшын туһа бэ.
Өөһэдөөшье заалгабал
Үлүү бэшэ байха лэ.

Тэды сэнтэ хүсэлынь
Тэдхэлсэмээр гээшэ ха».
«Маркелович, хүлисэ,
Мартаа хаяат, хайшан гээд

Хэмһээ үлүү рекорды
Колхозоороо эбхэлтэйб?
Хаана нэгэ бодото
Харагдаа һаань жэшээтэйл.

Үндэһэгүй юм тухай...
Һүзэгнигүй байна даа.
Энээнгүйгөөр ажалнай
Багадана бэшэ даа.

Удаан саг соо эдэмнай
Ойлголсонгүй арсалдаа,
Һүүлэй һүүлдэ суглаамнай
Шиидхэг гэлсээд тараал даа».
«...Юуншье гүүжэн, хорюужан,
Орхихогүйб һанаашаа!» —
Гэжэ шэбшэн эбдүүсэн,

Гэшхүүр тойрон, саашалан
Арбаад алхаад ябатарнь,
Ара тээһээнь нэрыень
Танил хоолой ооголбо.

Дулма залд гэн эрьебэ.
Халюун шобхой малгайтай,
Хяазатайхан дэгэлтэй
Хэзээ жаагайнь үелсэн

Һама-Жабынь баясан,
«Дулма, шигши? һургууляа
Дүүргээд хэзээ ерээбши?
Нөөхи «уймар» һаналаа
Мартаа үгы гээшэгши?
Бидэш аха аргаараа
Бэенхэдэн оролсон,
Бэелүүлхэбди бултаараа

Баатар тэрэ хүсэлыш»
«Баясанам шамхандаа,
Бальжантаяа хэр байнаш?»
«Тэрэш мүнөө һанаандам
Таарахаяа болишоо:
Баян-Нугын бригадаһаа
Бэшэ юумэ тоодоггүй.
Үмсын энэ занханаа
Орхёогүй һаа бү дүтэл,

Гээд харюу үгөө һэм»,
Гэжэ энеэн зугаалаа.
Гэлын байһан үеэлээ
Гэртээ урин абаашаа.

Энэ Раднын һама-Жаб
Ехэл оотой абхай юм.
Хатар наадан ёохорһоо
Гээгдээ гэжэ үгы юм.

Фермэ дээрэ суурхаһан
Эрхим малша-һаалишан,
Хараһанһайт хасарынь
Хэды шэнээн улаахам.

8.

Тэрэ сагһаа хойшолон.
Һара шахуу үнгэрбэ.
Хоног бүри жабарлан
Хүйтэн болон дортобо.

Зэрлиг зайгуул үүлые
Зада татан хүреэлэн,
Гэрэй сонхын шэлые
Гоёор хээлэн эреэлэн,

Хобто, хашаа туласа
Хүр тогтоон сомоолно.
Харгын далан, субаса
Харагдахынь болюулна.

Урайнь иимэ ольбондо
Улад зонууд тулидаг,
Зудай яһан альганда
Зүдэршэтэрөө хайруулдаг,

Хоройдо хааха үнэгүй,
Хулай гэхэ хонигүй
Барлаг болон хооһордог
Байһан юумэ гэлсэдэг.

Харин мүнөө ямаршье
Хүйтэн бүлеэн болошьег,
Хамтын зөөри зөөшэмнай
Хатуу гар соо найдамтай.

Амбарнуудай барандаа
Алтан обоо— дараантай
Алтан обоо дараандаа
Антон баабай харуултай.

Үһээг дулаан далнууд соо
Үхэр малнай байратай.
Үһөө бороо үзөөгүй
Үлтэй үбһэн тэжээлтэй.

Шадал соогоо аашалан
Шалиг үбэл дошхоро,
Шэрүүн һалхяар амилан
Шортоо мэти шуухира!

Колхоз байһан бидэндэ
Хориг хэхэ шэнээгүйш.
Харыш, манай ажалда
Хамһалсана бэшэ гүш?!

Зудан гүбэйн ташалангаар
Зургаа долоон ажалшад
Зэргэ жэгдэ зайтайгаар
Зүргэ хаамаг бодхоонод.

Мүнхэ-бригадир түрүүтэй
Монтой-комсорг удаатай
Хэдэн шамбай балсантан
Хэдэр шуумгай хүдэлнэд.

Хуурай һэбрээн шүргэдэнь
Хуугай табин бүдэрнэ.
Хүнэй толгой булама
Хүр саһые һүрилнэ.

Тэдэ зоной ара тээнь
Дулма ахин ябана.
Дүйень абан урилдан
Дутуугүйгөөр шармайна.

Эдир үсэд агроном
Эндэ золоо олонхойл.
Урин булсуу хасарынь
Улир улаан болонхойл.

Саанань «Баян-Нугамнай»
Солорхоһон бригадамнай,
Саһа баһа тогтоонод
Согтой шамдуу ябанад.

Бараг мастер гэгдэһэн
Бальжан хүбүүн мүнөө жэл
Бахархамаар таряагаа
Пэшхылгэхээ һэдэжэ,

Эртэ орой гэлсэнгүй
Эндэ даамал зонтоёо
Ерэн, һандан һамшангүй
Ехэл хэрэг бүтээдэг.

Дулмын үүсхэл зорилго
Дээрэ абан дэмжүүлэн,
Залуу һүрэг зонойнгоо
Зүбшэн хэлсэн байхадань,

Баян тайбан нугаһаа
Бэшэ юумэ харангүй
Бэеэ Бальжан абангяар
Бэшэнтээ хүдэлнэ.

(*Үргэлжэлэлынь хожом гараха*)

*) Үргэлжэлэл. Эхиниинь июлиин 2.., 28-ай номернуудта

Муугаар хүдэлмэрилдэг тоһоной завод

Хориин аймаслопромой Баянголой тоһоной завод (мастерынь нүхэр Л. Янькова) Үдын сомоной колхозуудһаа һү тушаан абажа, тоһо үйлэдбэрилдэг юм. Гэхэтэй хамта, энэ завод тоһо үйлэдбэрилгын хүдэлмэридэ ариг сэбэрые сахинагүй. Жэшээнь, июнь һараһаа эхилжэ суглуулагдаһан арбаад шахуу торхотой 3 центнер 60 килограмм тоһониинь хайлажа гоожожо, аляаһа батаганада дарагдажа байха юм.

Нүхэр Яньковаһаа энээн тушаа асуухада:

—5 хүн хүдэлмэрилхэ ёһотой аад, оройдоо 3 хүн ажалланабди. Тиимэһээ хаанашье хүрэнэгүйбди. Энээн тушаа аймаслопромой эрхилэгшэ Бурлаковта нэгэнтэ бэшэ хандаһан байгааб. Тиихэдэмни хүн үгы гэжэ харюусадаг,—гэжэ хөөрэнэ. Тэрээнһээ гадна, нүхэр Янькова хадаа хэды шэнээн тоһо бринзэ үйлэдбэрилхэ түсэбтэйгөө, энэ түсэбэйнгөө хэр зэргэ дүүргэгдэжэ байһаниие огто мэдэхэгүй байшоо.

Мүн колхознигуудай һү тушаахаяа ерэхэдэнь нүхэр Янькова заримдаа заводтоо байдаггүй, колхознигууд һүнэйнгөө ээдэхэ гашалха болоторынь тэрэниие хүлеэдэг байна.

Иимэ ушарһаа тус заводой хүдэлмэриие эрид һайжаруулха талаар Хориин аймаслопромой эрхилэгшэ нүхэр Бурлаков хэмжээнүүдые абаха бэзэ гэжэ найдагдана.

Ц. Цыдыпов.

Уранзураашад Кукрыникснүүдэй зураһан плакадые гүрэнэй «Искусство» издательство хэблэн гаргаба.
ТАСС-эй фотохронико.

И. В. Сталинай зохёолнууд венгерскэ журналда толилогдоо

БУДАПЕШТ, июлиин 30. (ТАСС. «Таршадалми Семле» гэжэ Венгерскэ ажалшадай партиин һара бүри гаргадаг научна журналай һүүлшын номертонь «Языкознанида марксизм тухай» ба «Языкознаниин зарим асуудалнууд тухай» гэһэн И. В. Сталинай хүдэлмэринүүд толилогдобо.

„Языкознанида марксизм тухай" гэһэн И. В. Сталинай зохёол Швейцарида толилогдоо

БЕРН, июлиин 30. (ТАСС). «Языкознанида марксизм тухай» гэһэн И. В. Сталинай зохёолые «Вуа увриер» газетэ толилбо. Мүн И. В. Сталинай энэ зохёолые «Социализм» гэжэ теоретическэ журнал үсэгэлдэр толилоо.

Бүхэдэлхэйн демократическа залуушуулай федерациин секретариадай хандалга

ПАРИЖ, июлиин 27. (ТАСС). Бүхэдэлхэйн демократическа залуушуулай федерациин секретариат болбол Федерацида харьяатай бүхы организацинуудта хандалга эльгээгээбди гэжэ өөрынгөө коммюнике соо мэдээсэнэ.

Атомна зэбсэгые хорихо тухай Стокгольмско Уряа доро гар табилгые ябуулха кампанида бүхы дэлхэйн демократическа организацинууд эдэбхитэйгээр хабаадажа байһыень секретариат тэмдэглэнэ гэжэ тус хандалга соонь хэлэгдэнэ.

Демократическа залуушуулай национальна организацинууд «эб найрамдалай түлөө тэмсэлдэ бүхэдэлхэйн залуушуулые хабаадуулха зорилго табиха ёһотой. Тэдэнэр Стокгольмско Уряа доро бүхы залуушуулай гараа табилгые түйлаха зэргэтэй» гэжэ секретариат уряална.

Демократичека залуушуулай бүхы организацинууд эб найрамдалай тала баригшадай түрүүшын зэргэдэ ябаха гэжэ, дайнай ба үхэлэй хүсэнүүдые эб найрамдалай ба ажабайдалай хүсэнүүдэй илаха ябадалдань туһалха гэжэ Бүхэдэлхэйн демократическа залуушуулай федерациин секретариат найдана.

Залуушуулай „эб найрамдалай эстафетэ"

ПАРИЖ, июлиин 30. (ТАСС). Франциин олонхи районуудта залуушуулай «эб найрамдалай эстафетэ» июлиин 31-дэ хэгдээ. Эстафетэнь Франциин ба Италиин залуушуулай слёдой болохо Ниццу городто ошохо юм. Слёт хадаа августын 13-һаа 20 хүрэтэр үнгэргэгдэхэ байна.

Эстафетын утын хэмжээн 8.000 километр болоно. Эстафетэдэ хабаадагшад Франциин 66 департаментнууд соогуур ябажа гараха байна. Шербург, Аска ба Дюнкеркһаа гараһан гурбан гол эстафетэ Париж соогуур гараха юм. Эстафетэдэ хабаадагшадай Париж соогуур гаралгые дотоодын хэрэгэй Министерство хоримжолһон байна.

Тиин, «эб найрамдалай эстафетын» эмхидхэлэй Комитет болбол тус хорилтые дары сагаар усадхаха шанга эрилтэ табихыень эб найрамдалай тала баригшад бүгэдэндэ хандаба.

Корейскэ событинууд

Корейскэ арадай-демократическа республикын Арадай армиин Главна командованиин мэдээсэл

ПХЕНЬЯН, июлиин 29. (ТАСС). Корейскэ арадай-демократическа республикын Арадай армиин Главна командовани июлиин 29-эй үглөөгүүр иигэжэ мэдээсэбэ:

Бүхы фронтнууд дээрэ Арадай армиин частьнууд американска сэрэгэй частьнуудтай шэрүүн шанга байлдаануудые хэбэ.

Суньчхонь (Дзюнтен) ба Иосу (Рейсуй) райондо добтолжо ябаа Арадай армиин частьнууд американска сэрэгүүдэй шанга эсэргүүсэлгые сохижо, июлиин 28-да Хвангымни (Койо) городые сүлөөлһэн байна.

Июлиин 27 ба 28-да американска самолёдууд Пхеньянда добтолжо, городые зэрлиг муухайгаар бомбодоо. Олон гэр байра һандаргагдаа. Алуулһан хүнүүд бии.

Июлиин 27-до Арадай армиин хуурай газарай сэрэгүүдээр буудагдаһан американска самолёт Тэчжоной (Тайден) аэродром дээрэ бууба.

ПХЕНЬЯН, июлиин 29. (ТАСС). Пхеньянска радиогой дамжуулһанай ёһоор, Корейскэ арадай-демократическа республикын Арадай армиин Главна командовани мүнөө үдэшэ мэдээ толилбо, тэрээн соонь иигэжэ хэлэгдэнэ:

Бүхы фронтнууд дээрэ Арадай армиин частьнууд американска сэрэгүүдтэй шэрүүн байлдаануудые хэбэ.

Хадондо (Като) добтолжо байгаа Арадай армиин частьнууд американска сэрэгэй частьнуудай эсэргүүсэлгые сохижо, июлиин 28-да энэ городые бүрин сүлөөлбэ.

Хадониие (Като) сүлөөлхэ байлдаануудта Арадай армиин частьнууд дайсанай сэрэгүүдые горьтойгоор сохибо. Трофейнүүд абтаа.

* * *

ПХЕНЬЯН, июлиин 30. (ТАСС). Пхеньянска радиогой дамжуулһанай ёһоор, Корейскэ арадай-демократическа республикын Арадай армиин Главна командовани мүнөө үглөөгүүр мэдээ толилбо, тэрээн соонь, бүхы фронтнууд дээрэ Арадай армиин частьнууд американска сэрэгүүдтэй шэрүүн байлдаануудые хэжэ байна гэжэ хэлэгдэнэ.

Урда Кенсан провинциин Аный (Анги) городой райондо добтолжо ябаа Арадай армиин частьнууд американска сэрэгүүдэй эсэргүүсэлгые сохижо, июлиин 28-да Аный городые сүлөөлбэ. Аный городые сүлөөлхэ байлдаануудта Арадай армиин частьнууд дайсанай сэрэгүүдые плендэ абаһан ба олон трофейнүүдые эзэлһэн байна. Дайсанда ехэ гээгдэл ушаруулагдаба.

Июлиин 29-дэ американска 7 бомбардировщигууд Пхеньянай райондо добтолхо гэжэ оролдобо. Арадай армиин авиациин амжалтатай ябуулгануудай ашаар дайсанай бомбардировщигууд зорилгоёо бэелүүлжэ шадаагүй.

Бусад фронтнууд дээрэ онсо хубилалтанууд болоогүй.

ПХЕНЬЯН, июлиин 30. (ТАСС). Пхеньянска радиогой дамжуулһанай ёһоор, Корейскэ Арадай-демократическа республикын Арадай армиин Главна командованиин мүнөө үдэшын мэдээн соо иигэжэ хэлэгдэнэ:

Бүхы фронтнууд дээрэ Арадай армиин частьнууд американска сэрэгүүдтэй шэрүүн байлдаануудые хэбэ. Июлиин 29-дэ Арадай армиин частьнууд шэрүүн байлдаануудта дайсанай хүсэтэй эсэргүүсэлгые сохижо, Кочхан (Киосио) городые бүрин сүлөөлбэ. Тус городые сүлөөлхэ байлдаануудта Арадай армиин частьнууд 100 гаран хүнүүдые плендэ абаа. Ехэ трофейнүүд абтаа, тэрэ тоодо 45 автомашина, 8 пулемёт, олон винтовконууд, карабинууд ба бусад зэбсэгүүд байна.

Бусад фронтнууд дээрэ онсо хубилалтанууд болоогүй.

Аюулгүйн Соведэй гэшүүдэй заседани тушаа

НЬЮ-ЙОРК, июлиин 28. (ТАСС). СССР-эй делегадай ба Хитадай хуулита түлөөлэгшын үгыгөөр болоһон Аюулгүйн Соведэй гэшүүдэй заседани дээрэ США-гэй түлөөлэгшэ Остин элидхэл уншажа, тэрээн соогоо Кореядэхи американска агрессиие «эб найрамдал хамгаалха» хэрэг мүн гэжэ харуулхые оролдобо. Кореядэхи американска событинуудай хүгжэлтые худал хуурмагаар харуулба. Вашингтоноор хүтэлбэрилэгдэдэг урда корейскэ марионеточнэ сэрэгүүд бэшэ, харин хойто зүгэйхид агрессиие үүдхэһэн ябадалда гэмтэй гэжэ дахин хооһон үгөөр баталба. Арсахын аргагүй баримтануудаар элирүүлэгдэһэн энэ худал зүйлые баталхын тула, Остин хадаа дайнай ябуулгануудай эхилһэнэй һүүлээр хойто зүгэйхидэй ашаглаһан материалнуудай «хэмжээнүүд ба шэнжэ шанарые» зааха һаа ондоо юушье хэлээгүй. Остинай хэлэһэнэй ёһоор, урда корейскэ армиин «шэнжэ шанар» ба «тэрэнэй дислокаци» хадаа урда корейскэ арми добтолжо шадахагүй гэжэ гэршэлнэ. Остинай иимэ баталалганууд олон тоото баримтануудта, тэрэ тоодо Кореядэхи американска сэрэгэй хүтэлбэрилэгшэдэй ба тэдэнэй урда корейскэ марионеткэнүүдэй мэдүүлгэнүүдтэ зүришэнэ.

Элидхэлэй саашанхи хубинь американска сэрэгүүдэй диилдэлгые гү, али Остинай терминологиин ёһоор «һаад ушаруулһан операцинуудые» «тайлбарилгада» зорюулагдаһан байна.

Остин хадаа Кореяын амгалан городууд ба деревнинүүдые американецуудай зэрлиг муухайгаар буудаһан ба бомбодоһон ябадалые магтана.

Тэрэнэй һүүлээр Остин Кореядэхи американска агрессидэ хабаадаха сэрэгүүдые Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин гэшүүдэй эльгээхэһээ арсаһан ябадалые нюуха гэжэ оролдобо.

Американска империалистнуудта эсэргүү тэмсэлдэ нэгэн һаналаар бодоһон корейскэ арадай хүсэнүүдые доромжолхые оролдожо, Остин хойто кореецүүдэй мэдэлдэ байгаа ресурснууд «тэдэнэй дотоодын арга боломжонуудһаа булюу байна» гэжэ хэлэбэ. Энэ хардалга хадаа Кореядэхи американска сэрэгүүдэй тоое «саашадань олошоруулхые» эрихын тула Остиндо хэрэгтэй болоһон байгаа.

ООН-эй гэшүүдые шэнээр хашаха гэһэн энэ эли һэдэлгын һүүлээр, Остин Кореядэхи дайнай байдал тухай Макартурай элидхэлые уншаба.

Аюулгүйн Соведэй энэ хуулита бэшэ шэнэ заседани июлиин 28-да таһалагдаа.

Нима ЦЫНГУЕ...

КОРЕЯҺАА ТОНИЛОГТЫ...

Алуулһан хүүгэнэйнгээ бэеы...
Эльгэндээ шангаар тэбэриһэн
Кореянка эхын һугшахань
Холын орондо дуулдана.
Гашуудалда дайрагдаһан
зүрхэнии...
Газар дүүрэн сохилнол.
Ошото нюдэнэйнь дуһалһаа
Олоной голос зэдэлнэл:
«Американецууд, шуһата гара...
Абагты, сүлөөтэ Кореяһаа!
Дайн манда хэрэггүй!
Дахяад үхибүүдээ үгэхэгүйб...
Эб найрамдалай туг үргэһэн...
Эхэнүүд орон бүри жагсана...

АГЫН ҺОНИНУУ...

СОЛОТО АДУУШАН

Хүнхэрэй үргэн талаар то... тарган адуун һүрэг бэлшэнэ. ... дэниие Ленинэй нэрэмжэтэ к... хозой солото адуушан Н. Золт... харууһалдаг юм.

Энэ жэлдэ адуушан Золто... 147 толгой гүүдһээ 120 унага ... ролтогүйгөөр абаад, һайнаар т... жээжэ байна. Нүхэр Золтоев а... мори эрхимээр үсхэбэрилһэнэ... гөө түлөө Читын Облисполком... тогтоолоор 750 түхэригэй ша... хүртэбэ.

ЗАЛУУ БАГШАНАР

Энэ жэлдэ Агын педучилищ... 34 хүнүүд дүүргэжэ гараба. Э... нэй 70 процентнь «Эрхим» ... «һайн» гэһэн сэгнэлтэ абаа. Т... нэй дундаһаа Л. Моргун, Ли... нова, Батоев ба бусад эрхим ... жалтатайгаар дүүргэбэ.

МОТОЦИКЛНУУДЫЕ ХУДАЛДАЖА АБАНА

Округой ажалшад мотоцикл... «Москвич» гэжэ хүнгэн авто... шинануудые олоор абана. ... жэлэй эхинһээ хойшо окру... ажалшад ИЖ—350 маркын ... мотоциклнуудые ба «Москви... гэжэ 9 хүнгэн автомашинануу... абаһан байна.

КОЛХОЗУУД ХАМТАРБА

Ага-хангилай сомоной 4 ... колхозууд хамтараад, «Побе... гэжэ нэрэтэй ехэ долхоз боло... «Победа» колхоз хадаа 200 ү... тэ айлтай, 16 мянган толгой м... тай, округой томо колхозуу... нэгэн болоо.

Мүн Табтаанайн сомоной ... колхоз нэгэдэжэ, Швернигэй ... рэмжэтэ колхоз болонхой.

ОКРУГОЙ КОЛХОЗУУД РАДИОТОЙ БОЛОНО.

Урда Агын сомоной Вороши... вай нэрэмжэтэ колхоз радиоу... барижа, ашаглалгада оруул... Мүнөө колхознигуудай гэр ба... рануудта 100 гаран репродукт... нууд дуугаруулагдаба. Мүн Л... нинэй нэрэмжэтэ колхоздо ии... радиоузелай барилга эхилэнхэй...

Энэ жэлэй эхинһээ хойшо 4 ко... хоз радиоузелтай болоо.

КВАРТАЛАЙ ТҮСЭБ 134 ПРОЦЕНТ

Агын эдеэ хоолой комбинат э... жэлэй 2-дохи кварталайнгаа тү... бые 134 процент дүүргэбэ. Эр... мээр хүдэлмэрилһэн энэ комби... дай коллектив 6000 түхэри... олзо доход гүрэндөө оруулба.

Д. Найданов.

Харюусалгатай редакторай орлогшо Ц. Б. БУДАЕ...

РЕДАКЦИИН АДРЕС: Улан-Удэ ул. Ленина 26. (ТЕЛЕГРАФНА АДРЕС: Улан-Удэ Унэн). ТЕЛЕФОНУУД: отв. редактора—23; АТС—1.80, зам. отв. редактора—7-85; отв. секретаря 3.23; отделов партийной и комсомольской жизни культуры и быта—4.52; пропаганды и агитации—7.85; сельского хозяйства промышленности и транспорта—6-84; переводов—3.23; писем трудящихся и информации—6.84 (2 зв.): об'явлений 2.64 (2 зв.); Для междугородных переговоров—16.

Н—02354. Типография Управления полиграфии, издательств и книжной торговли при Совете Министров БМАССР. Тираж 10.000.